

Dit boek draag ik op aan Rob van Glabbeek die mij tot deze gedachtekronkels heeft geïnspireerd.

Gast-artikel: Henry Sturman

Met dank aan Henry Sturman en Toine Manders.

Illustratie: Erik Koen van Glabbeek

Achterkant: Worlds, geschilderd door Erik Koen van Glabbeek (www.inspire-art.com)

Individu,

Welkom in het individualistische tijdperk [1].

Het individualistische tijdperk, is een tijdperk waarin de mensen niet langer leven voor de maatschappij.

De individu leeft voor zichzelf [2]

In dit boek staat waarom de politiek verdwijnt met het opkomen van de individualistische informatiemaatschappij. Daarbij bedoel ik met politiek: een stelsel waarin politici wetten opstellen om de levens van de mensen centraal (vanuit Den Haag) te regelen. Deze politiek heeft, ontdaan van het achterhaalde idee van groepsbelangen, namelijk geen enkel nut voor de individu; de vrije markt zal de individuen meer keuze bieden omtrent hoeveel zekerheid ze willen ontvangen tegen welke prijs.

Met regelmaat proberen sommige politici en journalisten de mensen ervan te overtuigen dat er juist meer moraal onder de mensen gaat leven, en dat het individualistische tijdperk dus weer voorbij aan het gaan is. De groter wordende verontwaardiging en ergernis over moord, verkrachting en diefstal gelden als "bewijs". Mensen stellen steeds vaker dat de overheid te slap optreedt. Maar de reclamemakers weten als geen ander dat het individualistische tijdperk juist steeds meer in volle gang begint te komen. De woorden vrijheid, eigenwijs, zelfstandig en onafhankelijk slaan bij jongeren steeds beter aan. Het is waar dat er onder een groot gedeelte van het volk weer meer moreel besef aan het ontstaan is met betrekking tot moord, verkrachting en diefstal. Maar er is ook sprake van vermindering van andere vormen van moraal: de onderdrukkende seksuele moraal is bijvoorbeeld voor een groot gedeelte teruggedrongen, evenals respect voor stand en autoriteit. Dat volwassenen elkaar je en jij noemen is al heel gewoon, net als het je en jij zeggen van kinderen tegen hun ouders en tegen vele andere volwassenen. Dit alles getuigt niet van een afnemende moraal, maar van een veranderende moraal. **Individualisme en moraliteit sluiten elkaar helemaal niet uit.** Er ontstaat een **individualistische moraal.**

De individu realiseert zich dat elk individu uniek is: anders dan alle anderen. De Suoïstische filosofie van Jan Smid [3] leert dat ieder individu de wereld ziet door unieke ogen, vanuit een unieke positie, met unieke waarderingen en verwachtingen. Iedereen heeft een uniek verleden, unieke herinneringen en unieke gedachtecronkels. Daarom heeft ook ieder individu andere behoeften dan anderen, en weet ieder individu

alleen maar zelf welke behoeften dat zijn. **NIEMAND** kan voor een ander de juiste afweging maken tussen verschillende behoeften en verschillende mogelijkheden en kansen. Dat kun je alleen maar zelf doen.

Stel, en daar kom ik zo weer op terug, dat geluk datgene is wat elk individu wil bereiken. Geluk als hoogste goed. En stel dat het daarom belangrijk is voor al die individuen om gelukkig te zijn. Dan is het belangrijk dat ze hun leven zo kunnen inrichten dat ze goed kunnen afwegen welke kansen ze gaan aangrijpen, welke doelen ze willen nastreven, en hoe ze dat gaan doen - zodanig dat ze verwachten optimaal gelukkig te worden. De individu beseft dat dit alleen kan als iedereen deze keuzes zelf maakt, in plaats van dat de één beslist wat "goed" is voor de ander. Je kunt namelijk alleen gelukkig zijn volgens je eigen maatstaven, en niet volgens die van een ander..

Het ideaal van de politiek is om, bijvoorbeeld op grond van enquêtes, vast te stellen wat het is dat mensen gelukkig maakt. Als men dan de tien meest genoemde punten weet te behalen via de politiek, dan worden de mensen gelukkiger, nietwaar? Maar dit gaat juist volkomen voorbij aan de aard van de mens. In de eerste plaats is er een enorm verschil tussen wat mensen zeggen dat ze willen en wat ze werkelijk willen. Vaak kunnen mensen niet echt onder woorden brengen wat ze eigenlijk willen. Verder zijn mensen over het algemeen veel gelukkiger met wat ze zelf voor elkaar hebben gekregen, dan met dat wat ze toevallig in de schoot geworpen krijgen. Vooral als men het van de overheid krijgt, wordt dit gezien als een 'recht', en dus een plicht van de overheid, waarvoor men zeker niet dankbaar hoeft te zijn. Bovendien is het zo dat als 10 mensen zeggen dat ze A willen, ze veelal alle 10 iets anders bedoelen. Kijk je namelijk naar de details, dan willen alle 10 een andere invulling van wens A. En ze vinden ook alle 10 dat het op een andere manier moet worden bereikt. En tenslotte zijn mensen natuurlijk helemaal niet consequent. Wat men nu vindt kan morgen wel eens heel anders zijn....

Veel mensen houden bijvoorbeeld van lekker eten. Maar hieronder worden erg veel verschillende gerechten verstaan. Velen vinden koken leuk, anderen niet - die halen liever wat af, gaan uit eten of eten kant- en klaarmaaltijden. De mensen die koken leuk vinden hebben elk hun eigen manier van koken, met door hun uitgekozen gereedschappen, kruiden, werkwijzen, recepten, etc. Het is dus maar goed dat de overheid ons geen dagelijkse maaltijd voorschotelt die volgens enquêtes het lekkerste is, en waar iedereen verplicht aan mee moet betalen...

Wat mensen gelukkig maakt kan dus niet centraal worden bepaald. Mensen kunnen alleen gelukkig zijn volgens hun eigen maatstaven, en er is dus vrijheid nodig zodat mensen zelf hun eigen koers kunnen varen.

Vrijheid is de omstandigheid, de voorwaarde, waaronder mensen hun eigen leven kunnen inrichten zoals ze zelf denken dat goed is. Vrijheid is de voorwaarde waaronder de mensen gelukkig kunnen zijn: hoe meer vrijheid, hoe meer mogelijkheden om gelukkig te zijn in je unieke bestaan[4]. Vrijheid is overigens niet de afwezigheid van anderen. Het is de afwezigheid van geweld en dwang waarmee anderen menen je te moeten opdringen. Zoals vadertje staat, die je dwingt om via de belastingen voor van alles en nog wat te betalen waar je niet om hebt gevraagd. Die zegt wanneer je je winkel mag opendoen, en wanneer je moet sluiten. Die zegt of je al dan niet mag gokken in de friettent, en dat je moet genieten van drank maar wel met mate. Een overheid die de

macht heeft iemands huis af te breken omdat er stadsvernieuwing plaats vindt, die mensen hun spaargeld afneemt en die met verstikkende regulering woningnood veroorzaakt.

Dat deze onvrijheid ten koste gaat van het geluk van de individu wordt duidelijk ingezien door de nieuwe generatie van sceptische individualisten. Vandaar dat vrijheid en individualisme hand in hand gaan. De vrije samenleving, is de samenleving waarin de individu het recht op zijn eigen leven heeft. Het recht om niet gehinderd, belemmerd of beteugeld te worden door staat, kerk of maffia. Met dit "recht" bedoel ik dan niet alleen een recht in gedachten, maar tevens de uitoefening van dit recht door middel van structurele macht. Pas dan is er werkelijk vrijheid mogelijk, want zonder de verdediging van die vrijheid door structurele macht, zou een ander (zoals de maffia) je vrijheid weer kunnen ontnemen. Vrijheid bestaat alleen bij gratie van de macht om die vrijheid te kunnen behouden. Zonder die macht zijn begrippen als vrijheid en recht slechts gedachtespinsels. Als een samenleving het recht op vrijheid erkent, en dat recht door macht wordt ondersteund, betekent dit dat mensen niet het recht hebben om de vrijheid van een ander individu aan te tasten. Je mag een ander dan niet verkrachten, vermoorden of bestelen. Als je dat toch doet raak je in botsing met de macht die de vrijheid van de slachtoffers verdedigt. Ziedaar de individualistische moraal: de roep om een wereld met het recht op vrijheid! Met de macht tot vrijheid!

Vanuit die individualistische kijk op de wereld is het ook te zien dat geluk het hoogste goed is voor de individu. Neem bijvoorbeeld wijlen Moeder Theresa, die haar leven wijdde aan het helpen van zieke mensen in India. Het kan zijn dat zij daar bewust voor koos. Het kan ook zijn dat zij zich liet leiden door haar onderbewuste. Maar het is duidelijk dat er in ieder geval een zekere motivatie achter haar gedrag schuilt: de wil om andere mensen te helpen. Het helpen van andere mensen was een waarde voor haar. Kortom: zij streefde naar een waarde die is ontstaan in haar individuele gedachtegang/gevoelswereld. Zo heeft ieder individu vele waarden in zijn gedachtegang/gevoelswereld. Het geluk van de individu is het vervullen, of misschien alleen het streven naar die waarden; voor Moeder Theresa was dit het warme gevoel dat zij kreeg bij het helpen van anderen. Het geluk is dus het geheel van datgene waarnaar men streeft, en anders gezegd streeft men dus naar zijn geluk. Elk streven dan is per definitie onderdeel van het streven naar geluk.

Hoe vrijer de samenleving, hoe beter de individu in staat is om vrij te streven, en zijn geluk te bereiken. Want als de overheid de individuen allerlei "keuzes" oplegt gaat de overheid voorbij aan de natuur van de mens als uniek individu, met unieke behoeftes.

Er zijn individuen die veel verdienen. En er zijn individuen die weinig verdienen. Nu dachten de socialisten: we stelen wat van de mensen die meer verdienen, en geven dat aan de mensen die minder verdienen. Dat dit principe niet werkt, en zelfs leidt tot meer armoede, leg ik verderop in dit boek uit. Onze verzorgingsstaat veroorzaakt armoede, werkloosheid, woningnood en tal van andere hedendaagse problemen. Het is juist de staat die de problemen veroorzaakt die zij zegt op te lossen. Voor het tijdperk van de verzorgingsstaat werden die problemen ook vaak door de overheid veroorzaakt, maar toen was onderdrukking veel duidelijker de ware bedoeling van dit beleid.

Geïnspireerd door de individualistische filosoof Max Stirner geef ik daarom het volgende advies aan de individuen die hun achtergrond als 'achtergesteld' beschouwen:

Zorg er zelf voor dat je verwerft wat je toekomt; verkoop je huid duur; neem de best(betaald)e baan; blijf rondneuzen om te kijken of je geen betere manier kunt vinden om een inkomen te verwerven; vind je een betere baan, dan neem je die direct aan zonder medelijden met je werkgever - of je onderhandelt tussen verschillende werkgevers om wie het meeste wil betalen; werk je zelfstandig, bijvoorbeeld als boer, verbouw, maak of kweek dan datgene waar het meeste vraag naar is en zet de oude handel op een zacht pitje; kijk of je in het buurland of een ander land meer kan verdienen; blijf je hersens gebruiken, leer eventueel wat bij, en laat je door niemand iets wijs maken (zelfs niet door mij). Kortom, wees een individu en neem je lot in eigen handen. Er is verder niemand die voor je zorgt, ook al lijkt dit soms wel zo.

In dit boek ga ik o.a. in op de volgende vragen:

Beschermt de staat de individu tegen armoede? Of remt de staat de individuen in hun spontane ordening, zodat er juist armoede ontstaat? Is overheidsfinanciering de enige manier om gemeenschappelijke goederen te betalen? Of is overheidsfinanciering een moderne vorm van uitbuiting? Wat heeft de verzorgingsstaat de individu te bieden in het individualistische tijdperk?

Index

Index	8
De Individu	9
De Politiek	12
Zelfrealisatie	16
Subsidies en Staatsdiensten	27
De Val van het Socialisme	38
Graan en gezondheidszorg	47
Over Werkloosheid en Looploosheid	56
Zekerheden	60
Keuze, Verantwoordelijkheid en Politiek	67
Monopolie	73
Over Wegen, Dijken, Rivieren en Legers	79
WAO en AOW	88
Individu en Politiek	90
Noten	91
Eindnoot (Eigendomsfilosofie)	93

De Individu

Wat wij voorstaan is niet het gemeenschappelijke leven, maar elk voor zich. Het volk is dood. Goedendag Ik! Het geluk van het volk is mijn ongeluk. Als het goed is voor mij, is het goed. Het kan best zijn dat het niet goed is voor de anderen. Dat is hun zaak en niet de mijne, laten ze het zelf maar uitzoeken.

- Max Stirner

Ik denk, dus ik ben. Met deze uitspraak kon de filosoof Descartes aan zichzelf bewijzen dat hij bestond.

Het feit dat hij dacht: "ik denk", bewijst dat er iemand bestaat die dit denkt. Deze persoon noemt zichzelf "ik". Deze "ik-figuur" moet wel bestaan, want er is iemand die dit werkelijk denkt. Zo weet ieder individu van zichzelf dat hij als "ik-figuur" bestaat.

Een steen daarentegen kan niet denken: "ik denk dus ik ben". Een steen weet dus niet van zichzelf dat hij bestaat.

Een groep mensen (als geheel) kan ook niet denken: "ik denk dus ik ben". De groep heeft namelijk geen gezamenlijk verstand: alle individuen denken voor zichzelf. Een groep is géén individu.

Geluk

Zonder je bewust te zijn van je eigen gevoelens, is het onmogelijk om gelukkig te zijn. Onder geluk versta ik daarom: je BEWUST zijn van je welzijn en prettige gevoelens over een langere periode. Geluk is een soort evaluatie. In de Van Dale staat: "aangename toestand waarin men zijn wensen bevredigd ziet en vrede heeft met zichzelf en zijn omgeving." Alleen individuen kunnen gelukkig zijn; groepen niet.

Ik beschouw mijzelf als een sociaal wezen, en ik beschouw de meeste andere mensen ook als sociale wezens. Daarmee bedoel ik dat ik het leuk vind als andere mensen gelukkig zijn. Het kan niet zijn dat stenen of groepen (als geheel) gelukkig zijn, want stenen en groepen zijn zich niet bewust van zichzelf. Omdat alleen individuen gelukkig kunnen zijn, wens ik slechts individuen geluk toe.

Het individualisme is dus niet de wens dat alle mensen kluizenaars worden. Individualisme betekent dat je het algemeen belang verwerpt. Het belang van de groep bestaat namelijk niet. Het zijn de individuen die

belangen hebben, niet de groepen. Het belang van de één is niet het belang van de ander. Je kunt wel als individu het belang hebben dat het andere individuen goed gaat.

De individualist denkt dus zelfstandig, eigenwijs. Los van de 'groepsmeening' en het 'groepsbelang'. Dat is de moderne trend in de samenleving: mensen worden meer individualistisch. Gelukkig maar. Men jaagt geen collectieve spoken meer na.

Collectivisme betekent dat het 'algemeen belang' (groepsbelang) boven de individu wordt gesteld. Aangezien het algemeen belang (groepsbelang) niet bestaat, wordt dit in de praktijk altijd vertaald als het belang van de heersende macht. Het algemeen belang van Nazi-Duitsland was in feite het belang van Hitler [5]; het belang van de Sovjetunie onder Stalin was in feite het belang van Stalin. Een vér doorgevoerd collectivisme wordt beschreven in het boek "1984", van George Orwell.

Gelukkig beginnen meer en meer individuen voor zichzelf op te komen. Dit leidt tot een individualistische maatschappij. Om met Anton Constandse [6] te spreken:

Het Soevereine Ik.

De Politiek

De Staat en ik zijn elkaars vijanden. Elke Staat is een tirannie, of het nu over de enkeling of over velen is! De Staat heeft altijd maar één enkel doel: begrenzen, binden, ondergeschikt maken van het individu, hem onderwerpen aan de algemene zaak... De Staat tracht door middel van censuur, toezicht, politie, elke vrije activiteit te belemmeren, zij houdt die repressie voor haar plicht, ze is haar ingegeven door het instinct tot zelfbehoud.

- Max Stirner

Naast een begrip van het individualisme, zoals ik dat in het vorige hoofdstuk heb gegeven, is het tevens voor dit boek van belang begrip te hebben van de politiek.

Wat beweegt de politici om een carrière te willen maken in de politiek?

Sommige mensen denken dat politici gemotiveerd zijn door geld. Maar dat lijkt mij tamelijk onwaarschijnlijk. Veel politici gaven veel beter betaalde banen op om politicus te worden. Een directeur van een groot bedrijf verdient al gauw twee tot drie maal zoveel als een minister.

Voor vrijwel alle politici geldt eveneens dat idealisme waarschijnlijk niet de drijfveer is. Behalve politici van sommige splinterpartijtjes houden de meeste politici zich namelijk met name bezig met te verkondigen wat de mensen graag willen horen. Dit helpt hun als politicus immers bij het maken van carrière. De partij moet zo meer stemmen krijgen. De uit de verkiezingen voortkomende regering hangt altijd aan elkaar van compromissen, waarbij de politici hun uiterste best doen om zoveel mogelijk belangengroepen tot dienst te zijn (om de toekomst van de partij bij de volgende verkiezingen veilig te stellen).

Na het afvallen van geld en idealisme als drijfveren voor de doorsnee politicus, blijven macht en status over. De politici willen graag aan de macht. De politici willen graag status. Dit is helemaal niet zo onmenselijk als het klinkt... integendeel. Een groot deel van de mensheid lijkt voornamelijk geïnteresseerd te zijn in macht en status. Hoeveel mensen kopen niet een grote auto of een groot huis om indruk te maken op kennissen? Hoeveel mensen houden zich niet constant bezig met hoe anderen over hun denken? Hoeveel mensen maken niet een glansrijke carrière, alleen maar om indruk te maken op de wereld? Hoeveel mensen leven niet hun leven door de ogen van anderen?

Ik wil hiermee overigens niet beweren dat het altijd fout is om te genieten van de waardering door anderen. De mens is een sociaal wezen, en waardering willen voor wie je werkelijk bent, voor wat je maakt, creëert of bereikt is een prachtige menselijke eigenschap. Echter, streven naar waardering voor iets dat je niet gedaan of bereikt hebt, enkel en alleen met het doel dat andere mensen tegen je op kijken, is een nogal trieste vertoning. Het is een karakterzwakheid die in velen huist, maar die niet bij zal dragen tot iemands persoonlijke geluk.

Statusgerichte mensen zijn vaak hintmensen. De mensen die niet discussiëren vanwege de inhoud, maar om te winnen op punten. Om hun ego op te krikken. Om indruk te maken mogen zij in het gesprek nooit onderuit worden gehaald, en daarom spreken zij vage taal. Ze gebruiken constant hints in plaats van te zeggen waar het op staat, met als oogmerk hun neus niet te stoten.

Waarom zijn deze mensen zo geïnteresseerd in status? Om zich belangrijk te voelen! Maar waarom willen mensen zich belangrijk voelen? Omdat ze op zoek zijn naar zelfrespect. Men probeert zelfrespect te verkrijgen door belangrijk gevonden te worden door anderen. Statusgerichte mensen proberen eigenlijk zelfrespect te krijgen door "de bocht af te snijden": ze willen zich belangrijk voelen, en doen zich daarom anders voor dan ze zijn - zodat ze status krijgen. Door die status voelen ze zich dan belangrijk. Het leidt echter wel tot een soort nepzelfrespect. Zelfrespect met de bijsmaak dat je eigenlijk niets meer voorstelt dan een lege huls.

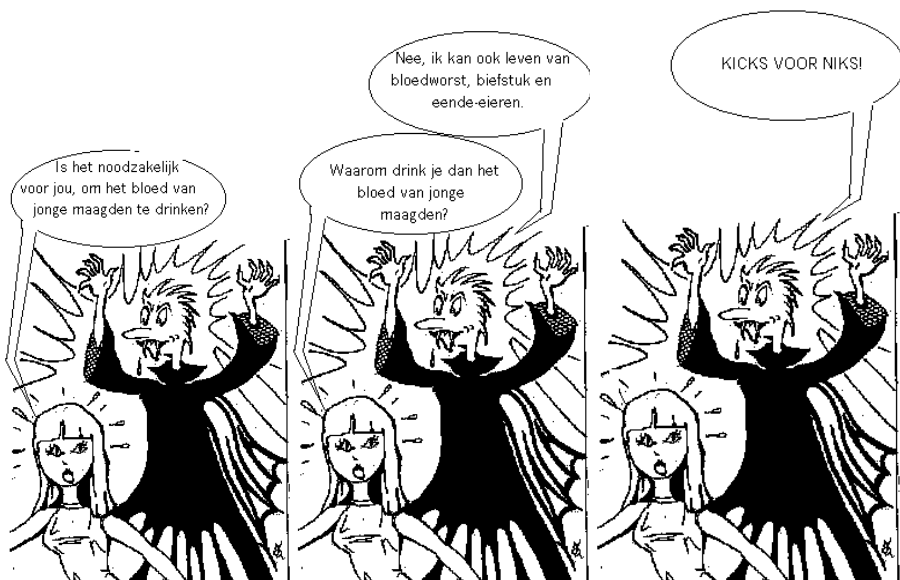
Op zich lijkt dit hele spel een tamelijk onschuldige en typisch menselijke poppenkast. Maar even doordenken laat zien dat de uiterste consequentie van dit soort denken levensgevaarlijk is. De hoogste vorm van status is namelijk macht. Men heeft dan namelijk de status om te beslissen wat andere mensen moeten doen; men is de leider. Keer op keer blijkt dat de wereldleiders helemaal niet uitblinken in kunde of wijsheid. Het zijn meestal mensen met macht zonder dat ze eigenlijk iets kunnen - behalve gladde praatjes verkopen.

Wat is het toppunt van macht? Als mensen naar je pijpen dansen. Als je volledig met mensen kunt doen wat je wilt. Als je mensen in je bezit hebt.

Wat is het beste bewijs dat je iets in je bezit hebt? Als iemand met zijn auto mag rijden, is hij dan werkelijk de bezitter van die auto? Dat is nog niet zeker. Hij heeft misschien het recht om er in te rijden, maar hij mag er misschien niet alles mee doen wat hij wil. Misschien is het wel een

lease-auto. Hij mag de auto dan niet met een bijl aan stukken slaan. Als je werkelijk iets bezit, dan is het beste en uiterste bewijs daarvan dat je het aan stukken mag slaan met een bijl; dat je het mag vernietigen.

Zo geldt ook dat het beste bewijs van macht is, dat je mensen mag vernietigen. Hoe machtig was Caesar niet, die mocht beslissen wie er voor de leeuwen ging? Hoe machtig was Stalin niet, die een record aantal mensen over de kling heeft gejaagd? Is het niet het toppunt van macht om een medemens te kunnen martelen? Om te beslissen hoe een ander kronkelt, en ondraaglijke pijnen heeft. Het is niet voor niets dat de doodskop een belangrijk symbool was van de Nazi's. Het symbool van vernietiging is het symbool van macht.

Natuurlijk zijn de gedachtengangen van de meeste van onze politici niet dermate ongezond. Maar er is een lichte tendens in die richting. De politici zijn er op uit om wetten op te stellen die bepalen wat andere mensen al dan niet mogen doen. Het enigszins mogen beperken van de keuzes van andere mensen is al heel veel macht. Je bent echt heel belangrijk voor andere mensen, als je wetten mag maken die bepalen wat die andere mensen helemaal niet mogen doen - of juist verplicht wel moeten doen.

Natuurlijk krijgen de politici een enorme kick van die macht. En natuurlijk bedenken ze voor zichzelf allerlei redenen waarom het goed is om zus en zo te beslissen. En natuurlijk gaan ze dat dan zelf geloven, omdat ze anders teveel last zouden krijgen van hun geweten. Dat is het proces van "rationaliseren".

En het op status beluste gedeelte van de mensheid verdedigt dan met vuur de beslissingen van de politici. De eigenwijze boer die de wijsheid van onze leiders in twijfel trekt zou immers nooit zelf een wijs man kunnen zijn. Wie echter nog beter dan de politici begrijpt waarom deze wijze politici zodanig hebben gehandeld, moet zelf ook een heel wijs man zijn. Vandaar dat veel mensen wijsheid veinzen in plaats van boerennuchterheid te betrachten.

Met de opkomst van het individualistische tijdperk beseffen steeds meer mensen dat je zelfrespect niet uit andere mensen kunt halen. Zelfrespect krijg je door jezelf te respecteren, dus door tevreden te zijn met hoe je bent. Dat bereik je vooral door jezelf te zijn, met je eigen ideeën, je eigen doelen, je eigen streven en je eigen trots. Je kunt dan mensen aantrekken die je als zodanig leuk vinden. Je kunt dan werk vinden dat bij je past (en/of andere activiteiten). Als je gelukkig bent met het leven dat je leidt en dat je het zelf in de hand hebt, leidt dat tot zelfrespect.

Het zou natuurlijk vanuit het individualisme verdedigd kunnen worden dat de individu-dictator absolute macht wil om alles te kunnen realiseren wat hij of zij wil. Maar in de realiteit is een dictator een slaaf van het volk. Hij moet immers het volk tevreden stellen om zijn macht te behouden, en houdt zich daarom voortdurend bezig met het zeggen van datgene wat het volk wil horen en het uitvoeren van wetten die het volk tevreden stellen. Op het moment dat een dictator precies zou gaan doorvoeren wat hij zelf leuk vindt, maar wat tegen de wil van het volk is, zal hij door datzelfde volk worden overrompeld en vertrappt.

Zelfrealisatie

Staat? wat is dat? Welaan! Zet nu de oren open, want thans zeg ik u mijn woord over de dood der volken.

Staat beduidt het koudste van alle monsters. Koud is ook zijn leugen; en deze leugen kruipt hem uit de mond: "Ik, de staat, ben het volk." Leugen is het! Scheppenden waren zij, die schiepen de volken en dekten ze met een geloof en met een liefde: aldus dienden zij het leven. Vernietigers zijn het: zij zetten vallen uit voor velen en noemen ze staat: zij dekken hen met een zwaard en honderd begeerten. Waar nog volk leeft, vat het de staat niet en haat hem als het kwade oog en zonde tegen zeden en rechten.

Dit teken geef ik u: ieder volk spreekt zijn taal van goed en kwaad: die verstaat de buurman niet. Zijn taal was zijn vondst in zeden en rechten. Maar de staat liegt in alle tongen van goed en kwaad; en wat hij ook spreekt, hij liegt - en wat hij ook heeft, gestolen heeft hij het. Vals is alles aan hem; met gestolen tanden bijt hij, de bijter. Vals zijn zelfs zijn ingewanden.

- Friedrich Nietzsche

Om een consequente visie te geven op de individualistische toekomst die ons te wachten staat, zal ik in dit hoofdstuk het objectivisme bespreken. Dit is een filosofie die goed past bij het individualisme, en die in de tweede helft van de twintigste eeuw ontwikkeld werd door de Amerikaanse filosofe Ayn Rand. Het ethische hoofdstuk van haar filosofie is een individualistische moraal, die volgens mij goed de logica weergeeft van de moraliteit van de individualistische maatschappij.

De vijf hoofdstukken van het objectivisme zijn: de metafysica (denken over het wezen van de natuur), de kennisleer, de ethiek, de politiek en de kunstbeschouwing.

Metafysica

De metafysica van het objectivisme zegt dat het bestaan bestaat. Elk object bestaat als zichzelf ($A = A$), en heeft dus een vaste identiteit. Met andere woorden, alleen de waarheid is waar: ik besta, ook als je mij niet kunt zien. Er bestaat dus een onafhankelijke werkelijkheid. Dit past uitstekend in het nieuwe realisme, dat de nadruk legt op de feiten zoals ze zijn.

Kennisleer

De kennisleer van het objectivisme zegt dat we de werkelijkheid kunnen leren kennen. Onze zintuigen vangen signalen op uit die werkelijkheid, die door het zenuwstelsel worden omgezet in stroompjes die in onze hersenen herkenningsspatronen vormen (percepties). Op basis van de percepties vormen wij concepten (bevattingen). Zo kunnen wij de trap oplopen met behulp van de waarneming van de treden. Op diezelfde basis kunnen wij ook natuurkundige theorieën vormen, zoals het draaien van de aarde om de zon. De waarneming en de vorming van concepten stellen ons in staat om te leven. Op grond van onze concepten ontwikkelt ons denken zich.

Ethiek

De ethiek van het objectivisme zegt dat de ontwikkeling van je denken bepaalt hoe je met de werkelijkheid omgaat en tot welke keuzes je komt. Je maakt keuzes op grond van je opvattingen van wat goed en slecht is. De ethiek is de code die de basis vormt van deze keuzes. Het is noodzakelijk voor ieder individu om een ethiek te hebben: om te weten welke keuzes goed zijn en welke slecht. Wie het eten van voedsel bijvoorbeeld niet als een goede keuze beschouwt, zal doodgaan van de honger. Eten of niet eten is namelijk een keuze. Zonder enige moraliteit, enig besef van wat goede keuzes zijn en wat slechte keuzes zijn, zul je een trieste dood sterven.

Ayn Rand stelt dat geluk de afgeleide en de leidraad van het leven is:

Existentially, the activity of pursuing rational goals is the activity of maintaining one's life; psychologically, its result, reward and concomitant is an emotional state of happiness. It is by experiencing happiness that one lives one's life, in any hour, year or the whole of it. And when one experiences the kind of pure happiness that is an end in itself the kind that makes one think: 'This is worth living for' what one is greeting and affirming in emotional terms is the metaphysical fact that life is an end in itself. [7].

Alles waar je waarde aan hecht is een waarde in je hoofd en als zodanig onderdeel van je geluk. Je geluk en je leven zijn dus altijd de zaken waar het om gaat en dienen de basis te vormen van de ethiek. De ontkenning van dit principe ondermijnt je geluk, dat de leidraad van de ontwikkeling van je denken vormt. Door de ondermijning van je denken ondermijnt je je levensmogelijkheden.

Ethische theorieën zijn in tweeën te delen. Het individualisme en het collectivisme. Het "collectivisme" (de verzamelnaam voor socialisme, communisme, democratie, fascisme en nationalisme) stelt dat het de taak van ieder individu is om zijn medemensen (de maatschappij) tot dienst te zijn. Het nut van je leven is je medemensen dienen. "Wij zijn er op de wereld om mekaar te helpen nietwaar?"

Als het nut van je leven is om je medemensen te dienen, dan wil dat zeggen dat je op zoek bent naar een nut van je leven dat buiten jezelf ligt. Dan kan ik bijvoorbeeld nuttig zijn door mijn buurman te dienen. En mijn buurman dient dan weer diens buurman, en die weer diens buurman, enz. Ieder mens legt dan zijn nut in een ander, maar die ander verschuift het nut weer naar weer een ander, enz. Zo schuift iedereen het nut van zijn leven van zich af, en blijft het nut in cirkeltjes ronddraaien. De hele maatschappij van elkaar dienende mensen heeft dan op zich geen enkel nut. Het nut om je medemensen te dienen is dus nergens op gebaseerd, omdat er geen uiteindelijk nut kan worden gevonden.

De speurtocht naar een nut van het leven, waarbij voor iedereen geldt dat dat nut buiten jezelf moet liggen, loopt daarom altijd op niets uit. Het nut moet dan namelijk buiten iedereen liggen. Uiteindelijk moet deze cirkel ergens worden doorbroken.

Deze cirkel wordt doorbroken door de individualistische mens: het nut van de individu is om zichzelf te dienen. De individu is dan een doel op zich!

Jij bent op de wereld om jezelf te dienen en ik ben op de wereld om mijzelf te dienen. Jij bent er niet om aan mijn wensen en verwachtingen te voldoen. Ik ben er niet om aan jouw wensen en verwachtingen te voldoen. Als jouw leven niet een doel op zich is, is het ook niet nuttig dat ik je een plezier doe, want dan heeft jouw plezier geen nut voor jou. Pas als jij een doel op zich bent, kan het voor mij nuttig zijn om iets voor jou te doen je ergens mee te plezieren - want het is voor jou nuttig dat je plezier hebt. Pas dan kan het voor ons beiden zin hebben om samen te werken. De mensen maken zich dan nuttig door "zelfrealisatie": het realiseren van dat wat je gelukkig maakt.

Deze individualistische moraliteit, dat het goed is om te doen wat je gelukkig maakt, en slecht om datgene te doen wat je ongelukkig maakt, kan worden vertaald in een omgangsvorm tussen mensen. Als mensen in het algemeen zodanig met elkaar omgaan dat mensen kunnen realiseren wat hun gelukkig maakt, dus niet worden gedwongen om dat te doen wat anderen gelukkig maakt, dan is dat een morele omgangsvorm. Als mensen over het algemeen zodanig met elkaar om gaan dat mensen niet kunnen realiseren wat hun gelukkig maakt, maar dat je steeds moet doen wat anderen gelukkig maakt, dan is dat een immorele omgangsvorm.

Zo kun je ook uitspraak doen over het recht: als het recht zegt dat je datgene mag realiseren wat je gelukkig maakt, dan is dat moreel recht. Als het recht zegt dat je mag worden gedwongen om te realiseren wat een ander gelukkig maakt, dan is dat immoreel recht. Aangezien het recht algemene uitspraken doet, moet wel gelden dat het recht algemeen toepasbaar is. Wanneer iemand zijn "geluk" zou realiseren door een ander op onvrijwillige wijze als slaaf te gebruiken, dan zou het geluk van de een ten koste gaan van het geluk van de ander. Als dergelijke vrijheidsaantastingen in het recht werden toegestaan, dan zouden mensen elkaar mogen vermoorden, bestelen, verkrachten, etc. Er zou

dan een situatie ontstaan waarin heel veel mensen het met hun tijd en energie opgebouwde leven, lichaam en eigendom zouden zien aangewend voor de realisatie van het geluk van anderen. Het recht, de structuur van de macht van de samenleving, zegt dan dat je mag worden gedwongen om te realiseren wat een ander gelukkig maakt. Dat je mag worden gebruikt als het werktuig van andermans geluk. Dat je als voorwerp tot andermans plezier mag worden misbruikt. Dat is immoreel recht. Het morele recht zegt daarom dat je een ander niet mag dwingen tot wat dan ook. Het morele recht doet dus uitspraken over bepaalde handelingen die niet rechtmatig zijn, en die met structurele macht moeten worden tegengegaan.

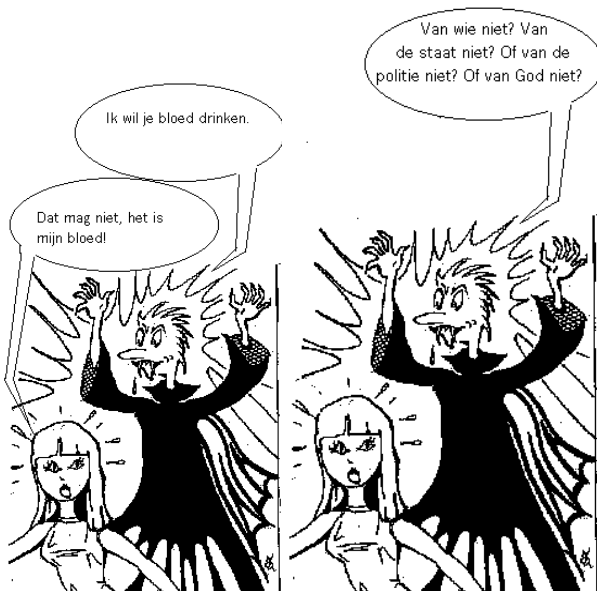
Het individualistische recht kan dan aldus worden ingevuld: Ik mag jou niet dwingen om "er te zijn voor mijn wensen en verwachtingen". Ik mag jou ook niet dwingen om "er te zijn voor de wensen en verwachtingen van een derde". Dat zou namelijk handelen tegen het uitgangspunt dat jij een doel op zich bent.

Als dit consequent wordt doorgetrokken, dan mag niemand dwangmatig aanspraak maken op een ander. Niemand mag dwangmatig beschikken over andermans lichaam, (arbeids)tijd en energie. Je dwingt dan namelijk iemand "er te zijn voor een ander", en dat is tegen het individualistische recht. Als Karel jou verkracht, dan beschouwt Karel jou niet als een individu, maar als een middel dat dient voor het bereiken van zijn doelen. Karel handelt tegen het individualistische recht.

Als ik iets van Kees steel en Kees is iemand die werkt, dan beschik ik met terugwerkende kracht over zijn arbeidstijd en energie. Kees werkt immers, zodat zijn arbeidstijd en energie worden omgezet in producten. Werkverdeling en ruil maken dit proces ondoorzichtiger, maar doen geen afbreuk aan het principe dat datgene wat iemand verdient de vruchten zijn van diens arbeid. Diefstal komt dus neer op het beschikken over andermans vruchten; andermans (arbeids)tijd en/of energie. Door te stelen van Kees gebruik je Kees met terugwerkende kracht als een middel voor jou plezier. Je gebruikt zijn arbeidstijd en energie tegen zijn wil. Als Kees niet werkt geldt dit principe ook, maar het voert nu te ver om daar dieper op in te gaan.

In het individualistische recht is het dus niet toegestaan om over het lichaam en de spullen van een ander te beschikken [eindnoot]. Je dwingt dan de ander om te hebben gewerkt voor jouw wensen en verlangens, en handelt dan tegen het individualistische nut van die ander in "om

zichzelf gelukkig te maken". Is dit wel in overeenstemming met de egoïstische filosofie van Max Stirner, die stelt dat de individu het recht niet boven het eigenbelang moet plaatsten, omdat dat ingaat tegen de idee dat het de individu juist in de eerste plaats om dit eigenbelang te doen is? Volgens mij is het daarmee niet in strijd, omdat de individu met het individualistische recht niet het recht boven zichzelf plaatst, maar wel van het recht verlangt dat het hem beschermt tegen de andere individuen. Vandaar dat hij toch voor een structurele macht zal kiezen die zijn rechten beschermt. Verder in dit boek ga ik hier dieper op in.

Politiek

In de politiek van het objectivisme wordt het morele principe dat de mens een doel op zich is, toegepast op politiek, recht en economie. Alleen een stelsel van individuele vrijheid en rechten is logisch verenigbaar met de individualistische moraal. Alleen in een situatie van vrijheid en eigendom kunnen mensen op hun eigen manier hun eigen doelen nastreven en gelukkig zijn naar hun eigen maatstaven.

Belastingheffing, de oorlog tegen drugs, handelsbelemmeringen, etc. zijn allemaal voorbeelden van beschikking door de overheid over het lichaam of het eigendom van een individu. Daarom is de structuur van onze overheid immoreel. De verzorgingsstaat is per definitie een instituut dat de vrijheid van de individu aantast met als doel om de individu te betuttelen.

Het politieke gevolg van de individualistische gedachte is dat ieder individu het recht zou moeten hebben om zijn eigen leven te leiden, zoals hij zelf denkt dat goed is. Dit politieke stelsel is het werkelijke liberalisme zoals dat door de grondleggers van het liberalisme (John Locke, Adam Smith, etc. [8]) is bedoeld.

Kunstbeschouwing

Voor een volledig overzicht van de objectivistische filosofie zal ik hier ook wat zeggen over kunstbeschouwing. Wat de kunstbeschouwing betreft gaat het objectivisme over objectieve principes in de kunst. Zo blijken bepaalde principes in de muziek voor mensen uit allerlei culturen op te gaan. Een toon op dubbele frequentie wordt zo altijd ervaren als dezelfde noot, maar dan hoger. Pythagoras heeft beschreven hoe de dubbele frequentie steeds een octaaf hoger is. Ook harmonie, dissonantie en droevige, vrolijke en triomfantelijke melodieën hebben veel cross culturele ondersteuning. Volgens Ayn Rand zouden deze principes het beste worden uitgebuut door de componisten uit de "romantiek", met name door Sergei Rachmaninov. Het waarden van verschillende typen muziek heeft te maken met de levenshouding en gedachten/gevoelswereld van de individu. Op andere aspecten van de kunst zijn vergelijkbare principes toepasbaar. Dit alles wil niet zeggen dat Ayn Rand zich uitspreekt tegen andere stijlen van kunst dan de romantiek, die de principes van kunst wellicht minder maar toch ook heel goed kunnen uitbuiten. Zij spreekt zich wel uit tegen kunstvormen die de willekeur of het onvermogen van de mens benadrukken.

Leve Het Werkelijke Liberalisme

Het werkelijke liberalisme past logisch in de filosofie van het objectivisme, maar past ook logisch bij de werken van veel meer en geheel andere grote denkers die zich niet eens allemaal als liberaal hebben omschreven (waarschijnlijk veelal wegens het hoge compromisgehalte van alles wat onder de naam liberalisme is komen te vallen). Bij de verdedigers van vrijheid valt m.i. te denken aan Milton Friedman, Ludwig von Mises en Friedrich Hayek. De Belgische Rechtsfilosoof Frank van Dun heeft in zijn boek "Het Fundamenteel Rechtsbeginsel" een uitstekende logische fundering gegeven van het liberale rechtsprincipe. En de Nederlandse Psychofilosoof Jan Smid heeft in zijn werk "Aanzet Tot Een Waardevolle Levensmethodologie" zijn filosofie "Suoïsme" weergegeven, dat o.a. een uitstekende filosofische basis vormt voor fundamentele vrijheid.

Maar tot de verdedigers van het werkelijke liberalisme reken ik ook Friedrich Nietzsche, Rudolf Steiner, Lao Tsé en zelfs Max Stirner. Hoewel Stirner zich in zijn boek "De Eenige en zijn Eigendom" fanatiek tegen het liberalisme verzet, is de anti-authoritaire samenleving die hij voorstaat eigenlijk een soort ontheemd liberalisme. Een liberalisme dat zo enorm consequent is in het vrijheidsstreven dat het wars is van bijna elke structuur. Een liberalisme van zeer veel vrijheid, in tegenstelling tot datgene wat in Stirners tijd in de praktijk van het liberalisme terecht was gekomen. En in tegenstelling tot een aantal verdedigers van het liberalisme uit de tijd van Max Stirner, die een humanistisch ideaal voor ogen hadden, waarbij de Staat de nieuwe God was voor de humanistisch geworden Christenen. Vandaar dat Stirner de liberalen niet eens als bondgenoten zag, maar als vijanden. En dat terwijl het liberale ideaal van John Locke niet erg ver van dat van Stirner was verwijderd. Ook John Locke was wars van de overheid en ging uit van de individu die opkomt voor zijn eigenbelang. Locke wilde echter, in tegenstelling tot Stirner, nog een klein stukje overheid bewaren om diefstal en moord e.d. te voorkomen. Stirner wilde juist de overheid geheel laten verdwijnen, zodat de armen kunnen stelen als ze niet genoeg verdienen.

Ik verwacht dat met de opkomst van de individualistische moraal, het politieke klimaat steeds liberaler wordt. Het liberalisme sluit namelijk logisch op aan op het individualistische tijdperk.

Mensen zijn vaak geneigd om te zeggen "het communisme is niet haalbaar, en zo is het werkelijke liberalisme ook niet haalbaar". Hoewel

dit klinkt als een hele wijze uitspraak ben ik het daar niet mee eens. In de staat Nevada (VS) zijn de persoonlijke vrijheden (o.a. vrije meningsuiting, vrije prostitutie, vrijheid van gokken) behoorlijk goed gewaarborgd, met uitzondering van een vrij gebruik van soft- en harddrugs. In Kopenhagen is een wijk met de naam Christiania, die begon als een hippie-experiment, waar ook veel persoonlijke vrijheden zijn gewaarborgd. Hier zijn juist soft- en harddrugs deels vrijgegeven. In de Dubai betaalt men geen belasting, en kent een bijna ongereguleerde markteconomie. En in Hong Kong was tot aan de Chinese overname, op belastingen na, een vrijwel ongereguleerde markteconomie. Combineer de vrijheden van deze landen en je hebt al bijna een werkelijk liberale samenleving.

In het individualistische tijdperk past een individualistische moraal, zodat individuen massaal voorstander van individualistisch recht zullen worden. Aangezien de politiek altijd min of meer een afspiegeling is van wat het volk wil, omdat de politici het zich niet kunnen veroorloven daar te ver van af te wijken, zal ook de politiek zich langzaam maar zeker in individualistische richting moeten gaan bewegen. Met andere woorden: de politiek zal moeten afnemen, tot zij uiteindelijk zal verdwijnen als het inzicht ontstaat dat de overheid een overbodig instituut is.

Aangezien de overgang naar een werkelijk liberale samenleving geleidelijk zal gaan, is het interessant om nader in te gaan op geleidelijke terugtrekking van de macht van de politici, waardoor de individu meer vrijheid krijgt.

In het volgende hoofdstuk zal mijn gastauteur, Henry Sturman, de voordelen aangeven van een overheid die zich alleen bezig houdt met nivellering (herverdeling van inkomens), op zich een bijzondere verbetering ten opzichte van de huidige verzorgingsstaat.

Subsidies en Staatsdiensten door Henry Sturman

Actually, since government services are not tested on the free market, there is no possible way of measuring government's alleged "productive contribution". All government services, as we have seen, are monopolized and inefficiently supplied. Clearly, if they are worth anything, they are worth far less than their cost in money.

- Murray Rothbard

In dit hoofdstuk wil ik beargumenteren dat een overheid die zich alleen bezig houdt met inkomensnivellering (door rijkere te belasten en contante uitkeringen te geven aan armeren), en verder niet met het geven van subsidies en het verzorgen van staatsdiensten, te prefereren valt boven de huidige overheid. In het eerste deel is het argument voornamelijk de grotere keuzevrijheid van de individu die dan ontstaat. In het tweede deel is het argument voornamelijk dat iedereen er rijker van zal worden.

Subsidies, staatsdiensten en bevoogding

In Nederland worden vele dingen door de overheid gesubsidieerd of verzorgd. Theater wordt gesubsidieerd. Openbaar vervoer, wegenbouw, politie, scholen, kinderopvang en musea worden gesubsidieerd of verzorgd. Zo zijn er vele voorbeelden van situaties waarin de overheid goederen of diensten voor mensen koopt of gedeeltelijk betaalt. Dit systeem betekent in feite dat overheidsfunctionarissen erover beslissen wat je het beste kunt consumeren. Het systeem wordt echter vaak verdedigd op basis van het helpen van de armen. Maar ten eerste is het zo dat laagbetaalde werkende mensen ook hard moeten meebetalen aan de belastingen en dus is het twijfelachtig of ze daadwerkelijk door het systeem geholpen worden. Ten tweede profiteren rijkere mensen ook van de overheidsuitgaven. En ten derde, als de overheid arme mensen wil helpen dan is het beter dat ze uitkeert in contant geld i.p.v. in natura, zodat de ontvanger zelf kan kiezen wat hij met het geld wil doen.

Allerlei groepen in onze maatschappij gebruiken de macht van de staat om zoveel mogelijk subsidie voor hun specifieke activiteit te verkrijgen. Het feit dat sommige mensen subsidie krijgen als ze activiteiten ondernemen die de staat welgevallig zijn of goederen consumeren die passen binnen de officiële cultuur, gaat altijd ten koste van de mensen

die geen subsidie ontvangen, omdat de activiteiten die zij ondernemen en hun consumptiepatroon de staat niet welgevallig zijn, terwijl ze wel belasting moeten betalen voor gesubsidieerde groepen. Het systeem is er gelijkwaardig aan dat mensen als ze niet doen wat de overheid wil, een boete krijgen, zodat ze minder geld overhouden om de dingen te doen die ze zouden willen doen.

Dat dit het geval is is met het volgende voorbeeldje in te zien. Stel, Jan en An verdienen ieder in een jaar 50.000 gulden. Ze moeten ieder 25.000 gulden belasting betalen en houden dus elk 25.000 gulden over. We nemen aan dat Jan en An elk direct en indirect geld terug krijgen via subsidies en gesubsidieerde diensten. Als Jan bijvoorbeeld veel fietst, wandelt en autorijdt over openbare wegen, dan consumeert hij misschien meer waarde aan wegen dan hij via wegen en benzinebelastingen betaalt. Jan krijgt dus in zekere zin een bepaald bedrag aan geld terug van de

overheid, doordat hij een korting heeft gekregen op de eigenlijke kosten van zijn consumptie van wegen. En misschien woont An in een huurwoning en krijgt ze een redelijk bedrag aan huursubsidie. Of misschien volgt ze een studie aan een door de overheid gesubsidieerde instelling, zodat ze op deze wijze indirect geld terug krijgt van de overheid. En misschien houdt An toevallig van toneel en gaat ze vaak naar door de overheid gesubsidieerde toneelvoorstellingen. Als daardoor haar toegangkaartje goedkoper uitvalt dan in een vrije markt zou gelden, dan kunnen we dit zien als een indirecte overheidsuitkering aan An (mijn definitie van een vrije markt is een systeem waarin alle relaties tussen mensen gebaseerd zijn op vrijwilligheid en waarin er dus via overheidsbelasting ook geen verplichte betaling is voor goederen of diensten). Jan houdt misschien meer van lekker uit eten dan van toneelvoorstellingen en krijgt daarvoor geen overheidskorting, omdat uit eten toevallig niet gesubsidieerd wordt. De overheid beïnvloedt zoveel dingen in de samenleving dat Jan en An wellicht op vele manieren indirect overheidsuitkeringen krijgen door aan bepaalde activiteiten te doen of door gebruik te maken van bepaalde overheidsdiensten of door goederen en diensten van gesubsidieerde instellingen te consumeren. Maar An en Jan leven natuurlijk op een heel andere manier. Stel dat An toevallig een zodanige levensstijl heeft dat ze precies leeft op een manier die de overheidsbureaucraten belangrijk vinden en die zij daarom bevorderen en subsidiëren. En stel dat je zou uitrekenen hoeveel geld An indirect van de overheid krijgt in de vorm van gratis geconsumeerde diensten en goederen of korting hierop. Stel nu dat dit bedrag precies 25.000 gulden blijkt te zijn. An betaalt dan 25.000 gulden aan belasting en krijgt precies 25.000 gulden terug. Dat komt dan voor An op hetzelfde neer als dat ze helemaal geen belasting zou betalen en van haar salaris de volledige kosten had betaald van haar consumptiepatroon. Stel nu dat Jan er toevallig een manier van leven op na houdt, die weinig door de overheid bevorderd wordt. Stel dat als je uitrekent welk bedrag Jan indirect terug krijgt van de overheid, dat je dan op een bedrag van 5.000 gulden uitkomt. Jan betaalt dus 25.000 gulden aan belasting en krijgt 5.000 gulden terug. Dat komt op hetzelfde neer als dat hij netto 20.000 gulden aan belasting betaalt.

Het systeem is dus gelijkwaardig aan de volgende situatie: de overheid wil dat mensen er een manier van leven op na houden zoals An. Ze worden dan met rust gelaten en betalen netto geen belasting. Maar mensen die er een levensstijl op na houden zoals Jan moeten netto een belasting betalen van 20.000 gulden. Effectief is de situatie dat het wettelijk verplicht is te leven als An. Wie toch leeft als Jan betaalt een

boete ter hoogte van 40% van zijn salaris.

Het voorgaande voorbeeldje wekte misschien de suggestie dat Jan op dezelfde manier leeft als er 20.000 gulden boete op zijn levensstijl staat, als wanneer die er niet op staat. Maar dat is niet zo. In feite wordt Jan gemotiveerd om op een andere manier te leven dan hij in een vrije markt zou doen. Als het ene type consumptie voor iemand namelijk relatief duurder wordt ten opzichte van een tweede, dan past hij zijn consumptiepatroon aan en gaat iets meer van de tweede soort consumeren en iets minder van de eerste.

Verder suggereert het voorbeeld misschien dat An geen nadeel ondervindt van het genoemde staatsingrijpen. Ze betaalt 25.000 gulden aan belasting en krijgt indirect hetzelfde bedrag terug. Afgezien van het feit dat An de door de staat gesubsidieerde diensten goedkoper op een vrije markt had kunnen kopen, wat later aan de orde komt, is het zo dat de besteding van An net als die van Jan waarschijnlijk ook niet optimaal is. Ze had waarschijnlijk liever een ander bestedingspatroon gekozen als ze zou hebben kunnen kiezen op basis van prijzen die de werkelijke kosten van alle verschillende producten vertegenwoordigen en geen belasting zou hoeven betalen. Door subsidies verschuiven mensen (onbewust) hun economisch optimale bestedingspatroon naar een patroon dat op een optimale manier van de subsidies gebruik maakt.

Ik zeg weleens tegen mensen dat ik geen boodschap heb aan een staat die bijvoorbeeld bepaalt wat voor films ik wel of niet mag zien. Ze wijzen er dan op dat ik toch zelf bepaal naar welke film ik kijk. Ja en Nee. Ik beslis of ik een bepaalde film wel of niet wil zien. Maar welke (Nederlandse) film er te zien is kan mede bepaald zijn door de keuze van de overheid welke films wel en welke films geen subsidie krijgen. Daardoor heeft de overheid wel degelijk invloed op dingen zoals naar welke film ik kijk.

Een via de staat geregelde dienst beperkt de keuzevrijheid van de individu, ook als de individu vindt dat hij de betreffende dienst inderdaad nodig heeft. Stel je voor dat je een auto wilt kopen en de overheid verbiedt het dat je dat zelf regelt. Als je een auto nodig hebt, dan betaal je gewoon het geld ervoor en de overheid kiest dan voor jouw welk merk, welk type en welke kleur auto je nodig hebt. En die auto krijg je dan geleverd, zonder dat je zelf in vrijheid de auto uit mag zoeken. Zou je het belachelijk vinden als het zo werkte? Als dat zo is, maar je accepteert toch min of meer het huidige maatschappij systeem, dan ben je

inconsequent. Want vele dingen werken min of meer al op deze manier.

Stel je hebt een kind en je wilt die naar school sturen. De overheid levert die scholing gratis. Maar omdat je die scholing zelf al hebt betaald via belastingen, heb je niet genoeg geld meer over om je kind naar een door jouw gekozen of gestichte privéschool te sturen. En je moet dus wel akkoord gaan met het school type dat de overheid voor je uitgekozen heeft. Nu ben je in dit geval misschien niet helemaal beperkt tot de keuze uit één type. In de scholen die de overheid regelt zit ook wel enige variatie. Om op het voorbeeld van de auto terug te komen: je hebt weliswaar de keuze uit een blauwe een groene of een rode auto, maar je mag niet kiezen voor een paarse, witte, gele of roze auto.

Er zijn ook veel situaties waarbij je inderdaad maar één keuze hebt, gelijkwaardig aan het voorbeeld dat de overheid precies bepaalt welke auto je moet kopen. Voorbeelden: Er is maar één systeem van autowegen. Of er wel of niet fluoride in je drinkwater is en hoe hard het water is wordt door de overheid bepaald, je mag niet voor een andere drinkwatermaatschappij kiezen. Welke bibliotheek er in je dorp is wordt door de staat bepaald. Een andere bibliotheek kan bijna niet concurreren tegen de door de staat goedgekeurde en gesubsidieerde bibliotheek. De hoeveelheid en het type politiebescherming dat je krijgt tegen criminelen wordt bepaald i.p.v. dat je zelf mag kiezen hoeveel bescherming je koopt, wat voor bescherming en bij welke beschermingsorganisatie je de bescherming koopt. Er is in je woonplaats maar één politieonderdeel dat mensen verplicht via belastingen moeten betalen (net als protectiegeld voor de maffia). (Overigens is bescherming tegen criminelen niet de enige functie van de politie. De politie is ook het uiteindelijke dwangmiddel van de staat dat belastingheffing en regulering mogelijk maakt.) In ieder geval zijn er vele voorbeelden waarin je keuzevrijheid beperkt wordt doordat de staat bepaalt hoe de goederen en diensten die je consumeert er uit zien, in plaats van dat je zelf mag kiezen wie welke diensten aan jouw mag gaan leveren.

Mensen die werken moeten het grootste deel van hun inkomen aan belasting betalen (de meeste mensen betalen meer dan ze beseffen omdat ze zich niet bewust zijn van het werkgeversaandeel aan belastingen en premies over hun loon en allerlei kostprijsverhogende belastingen, zoals BTW). Een deel daarvan krijgen ze in zekere zin terug door het consumeren van "gratis" geleverde staatsdiensten of andere gesubsidieerde diensten of goederen. Het zou beter zijn als de overheid de belastingen verlaagt voor werkende mensen en dan niet de

staatsdiensten en subsidies aan hen verstrekt. Niet alleen zijn ze dan vrijer om hun eigen levensstijl te bepalen, maar ook is er dan meer motivatie om te werken. Bij lagere belastingen houdt je immers van elke extra verdiende gulden meer voordeel over. In het extreme geval zou iedereen 100% belasting betalen aan de staat, terwijl de staat iedereen gratis goederen verstrekt. De staat zou dan volledige controle hebben over de levens van mensen (een belastingpercentage van X % betekent X % controle over de levens van mensen). Maar hoe meer het systeem die richting uit is, hoe minder motivatie mensen hebben om te werken.

Het afschaffen van subsidies en staatsdiensten kan ook in het voordeel zijn van mensen die bijvoorbeeld van een overheidsuitkering afhankelijk zijn. De overheid zou bijvoorbeeld i.p.v. deze mensen veel subsidie en gratis diensten en goederen te geven, gewoon hun uitkering een stuk kunnen verhogen, zodanig dat de kosten voor de overheid toch hetzelfde blijven. Als de bedoeling van subsidies en staatsdiensten ook is om werkende mensen met weinig loon te helpen, dan kan de overheid beter in plaats daarvan de belastingen voor hen verlagen of afschaffen (als je alles meerekent betaalt zelfs een minimumloner meer dan 50% belasting) of eventueel een uitkering boven op hun loon geven. De mensen kunnen dan tenminste zelf kiezen waar ze hun geld aan uitgeven en dus welk levenspatroon het beste voor hun is. Dit systeem consequent uitgewerkt betekent een staat die zich alleen bezighoudt met inkomensherverdeling en niet met het beslissen wat mensen het beste kunnen consumeren. (Niet dat ik gedwongen inkomensherverdeling rechtvaardig vind, maar het systeem zou zo wel een verbetering zijn.)

Kunst is een bekend product waarvan linkse intellectuelen zeggen dat het gesubsidieerd moet worden. Kunst is een voorbeeld van wat wel een "verdienstelijk goed" wordt genoemd. Een "verdienstelijk goed" wordt gedefinieerd als een goed waarvan mensen meer moeten consumeren dan ze uit zichzelf doen. Daarom zou een "verdienstelijk goed" door de overheid gesubsidieerd moeten worden. Het goed wordt voor de mensen dan goedkoper zodat ze er meer van consumeren. Maar hoe kunnen we nu bepalen of een bepaald goed een verdienstelijk goed is? Volgens de definitie door na te gaan of mensen er meer van moeten consumeren. Moeten van wie? Ik doe een gok naar het antwoord: de linkse intellectuelen. Als ik goed gegokt heb dan is de definitie van een "verdienstelijk goed" dus eigenlijk: een goed waarvan mensen van linkse intellectuelen meer moeten consumeren dan ze uit zichzelf doen.

Mijn conclusie is dat in het begrip "verdienstelijk goed" de gedachte opgesloten ligt dat mensen bevoegd moeten worden en niet hun eigen leven mogen leiden. Linkse intellectuelen zullen bijvoorbeeld subsidie van kunst verdedigen op basis van het feit dat dit kunst beter bereikbaar maakt voor arme mensen. In de praktijk zullen de meeste arme mensen echter meer belasting voor de kunstsubsidies betalen dan dat ze ervan profiteren, omdat arme mensen nu eenmaal vaak geen kunstliefhebbers zijn, terwijl linkse intellectuelen er wel van profiteren, omdat zij zelf wel vaak liefhebbers zijn van de gesubsidieerde kunst. Het lijkt me daarom waarschijnlijker dat de betreffende linkse intellectuelen meer worden gemotiveerd door eigenbelang en het verlangen om hun eigen leefcultuur aan anderen op te leggen, dan door altruïstische gevoelens. Het besluit van de overheid om kunst te subsidiëren brengt ook de noodzaak met zich mee dat iemand erover besluit welke kunstenaars wel en welke geen subsidie krijgen. Zo verandert kunst van een vrije expressie van cultuur in een onderdeel van het politieke machtsspel.

Subsidies, staatsdiensten en welvaart

Een systeem van subsidie en staatsdiensten verlaagt de welvaart in een samenleving, om tenminste twee redenen. Ten eerste: alleen als iedereen vrij is om zelf te beslissen wat hij wil consumeren, is het gegarandeerd dat iedereen zijn uitgaven zo vaststelt dat hij optimaal geniet en dus optimale welvaart voor het geld heeft. Als de overheid het consumptiepatroon d.m.v. subsidies kunstmatig heeft veranderd dan is de vervulling van behoeften niet optimaal. Dit argument geldt natuurlijk niet voor iemand die denkt dat niet iedereen zelf weet wat het beste voor hem is. Iemand die denkt dat een politicus beter weet wat goed voor hem is dan hij zelf weet, kan natuurlijk voorstander van subsidies zijn. Maar dan nog zou zo iemand de anderen vrij kunnen laten om zelf hun optimale besteding vast te stellen, in het geval dat die anderen beweren dat zij wel in staat zijn voor zichzelf te beslissen. De betreffende persoon kan dan zelf een politicus inhuren om hem te vertellen waaraan hij het beste zijn geld kan besteden en zelf vrijwillig het advies van die politicus opvolgen, zonder dat anderen gedwongen worden hetzelfde te doen.

Een tweede reden waarom het systeem van subsidies en staatsdiensten de welvaart in de samenleving verlaagt, is het feit dat de overheid op deze manier het hele marktmechanisme kapot maakt. Vrije concurrentie tussen bedrijven in een markt zorgt ervoor dat de meest efficiënte bedrijven blijven bestaan. En het winst/verlies systeem zorgt er voor dat bedrijven een maatstaf voor efficiëntie hebben. Als consumenten direct hun geld uitgeven bij de bedrijven die goederen en diensten leveren, in plaats van dat het geld stroomt via de lange en bureaucratische weg van de overheid, dan hebben ze de neiging bij dat bedrijf te kopen dat de gunstigste prijs/kwaliteit verhouding levert. Om winst te maken, zal elk bedrijf proberen een hoge kwaliteit te leveren en een lage prijs vergeleken met de concurrenten, zodat het zoveel mogelijk verkoopt. Om zoveel mogelijk winst over te houden moet een bedrijf ervoor zorgen dat de productiekosten van elk product of elke dienst zo laag mogelijk zijn. Het winst/verlies mechanisme is dus voor een bedrijf een maatstaf voor efficiëntie. Als het bedrijf relatief efficiënt (goedkoop) produceert (ten opzichte van zijn concurrenten) maakt het winst en als het relatief

inefficiënt produceert (ten opzichte van zijn concurrenten) maakt het verlies.

Dit hele systeem werkt niet meer als de overheid een instelling gaat subsidiëren of verzorgen. Met een flink gesubsidieerde instelling valt moeilijk te concurreren door een bedrijf dat alleen bijdragen ontvangt door verkoop van goederen of diensten. Subsidie is dus valse concurrentie en creëert een kunstmatig monopolie voor de staat. Bovendien is concurrentie met een overheidsdienst vaak ook nog verboden (bijvoorbeeld op het gebied van openbaar vervoer, wegen, politie, luchthavens, elektriciteitsvoorziening). Een overheidsinstelling heeft geen winst/verlies balans en heeft dus geen maatstaf voor efficiëntie. En een overheidsinstelling kan niet failliet gaan wegens inefficiëntie, zoals een particulier bedrijf, maar krijgt gewoon een budget van de overheid waar ze blind mee werkt zonder gecontroleerd te worden door een marktmechanisme.

Het punt is dus het volgende: in een vrije markt heeft elk bedrijf een maatstaf voor efficiëntie en een gesubsidieerde of overheidsinstelling heeft geen maatstaf voor efficiëntie. Bovendien krijgen de efficiënte bedrijven de kans te groeien, terwijl de inefficiënte klein blijven of failliet gaan. Een gesubsidieerde instelling moet volkomen blind opereren en kan helemaal niet weten hoe efficiënt ze werkt. Mensen komen soms met het tegenargument dat een particulier bedrijf op de vrije markt ook vaak inefficiënt is. Maar je kan ook niet stellen dat een bedrijf in een vrije markt volgens één of andere absolute maatstaf efficiënt werkt. Er zullen vast vele bedrijven in relatief vrije markten zijn die slecht georganiseerd zijn, die hun middelen verspillen en waarbij de werknemers continu van alles fout doen. Misschien werken alle particuliere bedrijven altijd wel op die manier. Maar het gaat er om dat een bedrijf in een vrije markt een maatstaf voor efficiëntie heeft, terwijl een door de overheid gecontroleerde instelling dit niet heeft. Het is daarom zo dat een bedrijf in de vrije markt efficiënter zal werken dan buiten de markt, niet noodzakelijkerwijs absoluut gezien efficiënt.

Een bedrijf in de vrije markt moet trouwens zelf maar weten hoe efficiënt ze werkt. Zolang ze hun inkomsten verkrijgen door vrijwillige betaling van consumenten voor hun producten, zijn ze alleen maar een voordeel voor die mensen, omdat die de verkoop van die producten blijkbaar op prijs stellen. Zo'n bedrijf handelt niet ten koste van andermans middelen. De staat die een dienst financiert met geld dat ze door middel van gedwongen belastingbetaling heeft verkregen, handelt wel ten koste van

andermans middelen. De mensen van wie het geld afkomstig is hadden misschien veel liever met hun geld producten en diensten bij een ander bedrijf gekocht. Doordat ze door de belasting armer zijn geworden hebben ze niet meer genoeg geld om te kopen bij het bedrijf dat normaal hun voorkeur zou hebben gehad. Omdat een sterk gesubsidieerde instelling uiteindelijk "goedkoper" levert zullen de mensen toch weer daar kopen ook al is dat globaal gezien misschien een nadeliger koop.

De econoom David Friedman (zoon van de nobelprijswinnende econoom Milton Friedman) stelt dat alles wat de overheid doet (van het financieren van een dienst tot het bewerkstelligen van economische groei) twee keer zo veel kost als op de vrije markt [9]. En dit refereert alleen nog maar naar de kosten. Als je er rekening mee houdt dat de overheid niet weet in hoeverre haar burgers behoefte hebben aan de geproduceerde dienst, dan is de verspilling nog groter. De econoom Murray Rothbard stelt zelfs dat je bij benadering kunt aannemen dat overheidsuitgaven in het geheel onproductief zijn, in ieder geval als je meerekent dat vele overheidsactiviteiten productie juist belemmeren [10]. Met die aanname is het zo dat een werkende alleen maar belasting betaalt zonder daar enig voordeel voor terug te krijgen.

Een gesubsidieerde instelling kan niet weten welke behoefte haar consumenten hebben. Ze kan alleen een wilde gok doen naar wat voor product de gemiddelde consument het liefste zou willen hebben. Alleen een bedrijf dat werkt in een vrije markt heeft een maatstaf voor of zij op een bevredigende wijze in de behoeften van consumenten voorziet, namelijk de hoeveelheid gemaakte winst. Een bedrijf dat een product variant levert waar veel behoefte aan is, zal veel verkopen en dus veel winst maken. Bedrijven die de meeste winst maken zijn er het beste in geslaagd in de behoeften van anderen te voorzien.

Subsidie werkt zodanig, dat het inefficiëntie belooft en efficiëntie tegengaat. Als de overheid bijvoorbeeld in een bepaalde markt een noodlijdend bedrijf gaat subsidiëren, omdat zij bang is dat die failliet gaat, dan houdt zij alleen maar een bedrijf in stand dat toch al niet op efficiënte wijze voorzorg in de behoeften van consumenten. Dat is immers de enige reden dat zij dreigde failliet te gaan.

Stel dat als de overheid niet ingrijpt, één of ander bedrijf X failliet gaat. Het geld dat mensen vroeger uitgaven bij bedrijf X, moeten ze nu ergens anders uitgeven. Dat geld geven ze dus uit bij alle overgebleven bedrijven in de samenleving. De overgebleven efficiënte bedrijven breiden dus hun

productie uit, omdat ze meer verkopen. Hier blijkt uit dat het verhaal dat het failliet gaan van een bedrijf de werkgelegenheid doet afnemen, een fabeltje is. Als je het op één tijdstip bekijkt klopt het wel dat er opeens een aantal banen minder zijn. Maar over een iets langere tijd vermindert het aantal banen niet. De bedrijven die hun productie uitbreiden hebben immers weer extra mensen nodig. Er treedt dus alleen continu een verschuiving op in de werkgelegenheidsstructuur. Op een vrije markt worden arbeiders als het ware steeds weggetrokken van plaatsen waar niet op een efficiënte wijze in de behoeften van mensen wordt voorzien en aangetrokken naar plaatsen waar dat wel gebeurt. Als deze verschuiving van arbeid niet plaats zou kunnen vinden, dan leefden we nu nog in de middeleeuwen.

Doordat inefficiënte bedrijven failliet gaan, krijgen efficiënte bedrijven de ruimte om wel voort te bestaan. Wat gebeurt er als de overheid echter ingrijpt en via belasting en subsidie burgers dwingt om een bedrijf X geld te geven, dat zijn bestaan niet meer kan financieren door middel van vrijwillige aankopen van klanten? Dan werkt het proces waarbij efficiënte bedrijven de ruimte krijgen door het failliet gaan van inefficiënte niet meer. Het is zelfs mogelijk dat juist efficiënte bedrijven failliet gaan, doordat de gesubsidieerde bedrijven beter in staat zijn hun prijzen laag te houden. In dat geval kan een concurrerend niet gesubsidieerd bedrijf ofwel niet meer verkopen door de relatief hogere prijs van zijn product, of het moet ook zijn prijs laag houden en gaat failliet omdat het dan verlies maakt.

Van al het geld dat de overheid aan belastingen ontvangt is het maar een deel dat alleen al in theorie nuttig gebruikt zou kunnen worden. Een groot deel van het geld is nodig om de overheidsbureaucratie zelf in stand te houden. De meeste bureaucraten doen echter geen productief werk. Ze houden zich bezig met het verzinnen van regels en het beslissen aan welke speciale belangen ze de belastingbuit zullen uitgeven. Bureaucraten zijn vaak anti producenten. Ze gaan productie tegen door ondernemers regulering op te leggen en op te zadelen met in te vullen formulieren. (De ondernemers geven op den duur deze extra kosten via de prijs van hun producten door aan de consumenten, die daardoor armer worden.)

De Val van het Socialisme

Iets bezitten betekent HET HEBBEN VOOR MIJZELF; het unieke einddoel te zijn van het bestaan van het object. Als bezit volledig en concreet gegeven is, dan is de bezitter de raison d'être van het bezeten object. Ik bezit deze pen; dat betekent dat deze pen bestaat voor mij, is gemaakt voor mij. Bovendien ben ik het die voor mijzelf een object maak dat ik wil bezitten. Mijn boog en pijlen - dat wil zeggen: de objecten die ik voor mijzelf gemaakt heb. Werkverdeling kan deze oorspronkelijke relatie verduisteren, maar niet doen verdwijnen.

- Jean Paul Sartre

Henry Sturman liet in het vorige hoofdstuk zien dat een overheid die alleen geld van de rijkere afpakt en rechtstreeks aan de armeren uitkeert, veel beter is dan onze huidige overheid die mensen in hun vrije keuze beperkt en het marktmechanisme verstoort. Daarop voortbordurend wil ik hier laten zien dat het nog beter is als de overheid zich ook niet met het herverdelen van inkomen zelf bezig houdt.

Een belangrijk uitgangspunt van het marxisme [11] is dat "de markteconomie" vroeg of laat zoveel armoede zal veroorzaken dat de van haar slechte positie bewust gemaakte "onderklasse" massaal de revolutie zal beginnen. Deze gedachte is als volgt te verwoorden: de markteconomie (waarin mensen economisch kunnen handelen en concurreren) is een soort wedstrijd. Dit leidt tot een ordening van inkomens waarbij sommigen rijker uit de bus komen dan anderen. De mensen die niet erg rijk uit de bus komen besluiten op een gegeven moment om geen genoegen te nemen met de uitkomst van deze "wedstrijd" en besluiten bezittingen van de "rijken" te gaan onteigenen (bijvoorbeeld in een revolutie). Deze revolutie bestaat dan hoofdzakelijk uit het onteigenen van de bedrijven, en deze te onderwerpen aan maximale directe democratie (de bedrijven in handen van de arbeiders). De staat komt op vergelijkbare wijze in handen van de arbeiders.

Deze theorie is mede gebaseerd op de aanname dat de markteconomie voldoende armoede veroorzaakt om het "proletariaat" te motiveren de revolutie te beginnen.

Het "interventionisme" (als verzamelnaam voor "sociaal-democratie", "westers staatskapitalisme", en aanverwante systemen) houdt in dat de staat "de onderklasse" voldoende probeert te beschermen tegen de "bovenklasse", en "de bovenklasse" voldoende probeert te beschermen

tegen de "onderklasse". D.w.z.: De "bovenklasse" mag de "onderklasse" niet uitbuiten, en de "onderklasse" mag de eigendommen van de "bovenklasse" niet (in een revolutie) onteigenen. Dit gebeurt dan door middel van een markteconomie met staatsingrijpen.

Momenteel leven wij in zo'n "interventionistisch" systeem (markteconomie met ingrijpen). Het is dus een leugentje als men in de media beweert dat we in een vrije-markt economie leven. Een vrije-markt economie is namelijk een systeem waarin zonder beperkingen samenwerking en ruil is toegestaan en waarin al die relaties gebaseerd zijn op vrijwilligheid. Een vrije markt is vrij van ieder ingrijpen door de overheid, en is dus in overeenstemming met de individualistische moraal.

Veel socialistische denkers schijnen te denken dat onze markteconomie niet "vrij" genoeg is om voldoende armoede te veroorzaken voor het op gang brengen van de revolutie: De zwervers zijn te ongeregeld; de bijstandsmoeders te schaars, de werklozen zijn niet arm genoeg.

Vrijwel iedereen schijnt te denken dat een vrijere economie zal leiden tot méér armoede.

In dit hoofdstuk zal ik ingaan op de verdeling van inkomens in een vrije-markteconomie, op rechtvaardige inkomensverdeling, en op gevolgen van herverdeling voor de inkomensverdeling. In het hoofdstuk daarna zal ik ingaan op werkloosheid en op het uitkeringsstelsel.

Veel mensen gaan ervan uit dat herverdeling betekent dat je geld afpakt van de "rijken" en het geeft aan de "armeren". Dat is echter niet wat overheden beogen met herverdelen. Herverdelende overheden willen meer belasting heffen van de "rijken" dan van de "armeren", maar de "armeren" KRIJGEN geen geld. Ook de arbeiders en minimumloners betalen belasting zonder geld van de overheid terug te krijgen. Het enige wat je terug krijgt voor je belastinggeld zijn diensten en goederen, waar je niet als individu om gevraagd hebt.

Verder zijn de diensten die de overheid in ruil voor de belastingen en premies levert vaak van een slechte kwaliteit, zoals de gezondheidszorg. Daarom kun je stellen dat de overheid de belastingbetalers uitbuit. Ze betalen en ze betalen, maar ze krijgen er bijna niets goeds voor terug. De rijken betalen meer dan de armen. Dat betekent dat de overheid de rijken meer uitbuit dan de armen. Maar uitgebuit wordt iedereen.

Als tegenwerping tegen mijn stelling zou de huursubsidie kunnen

worden genoemd. Is dat geen geld dat rechtstreeks aan de laagbetaalden wordt betaald?

Nee. Je krijgt namelijk alleen subsidie om te wonen in een huis dat duurder is dan je volgens de overheid kan betalen. De overheid schenkt je dan geen geld, maar extra huis. De subsidie wordt immers bindend uitgegeven aan de huur. Dus ook in dit geval geeft de overheid je goederen voor het geld dat ze eerst van je hebben afgepakt.

Maar met deze kritiek op het huidige systeem, heb ik nog niet voldoende afgerekend met de "progressieve" belastingen. Ik zal betogen dat inkomensherverdeling slechts in zeer beperkte mate mogelijk is, en dan nog maar alleen als het tot werkloosheid leidt. Maar eerst ga ik in op de inkomensverdeling van een vrije-markteconomie.

Inkomensverdeling op de vrije markt

Om te beginnen wil ik afrekenen met een andere marxistische theorie, die sterk verankert is in het economische denken van vrijwel alle mensen: het idee dat op de vrije markt, waar geen loonregulering geldt, de werknemers een hongerloontje krijgen uitbetaald. De gedachte is dat een werkgever zo min mogelijk wil betalen aan een werknemer, het liefst helemaal niets. Maar als een werknemer niets betaald krijgt gaat de werknemer dood van de honger. Vandaar dat werkgevers de werknemers precies zoveel zouden uitbetalen, dat ze nèt in leven blijven en nèt sterk genoeg blijven om te kunnen werken.

Om goede argumenten aan te voeren waarom dat niet zo is, moet ik eerst aantonen dat er in een werkelijk vrije samenleving geen (onvrijwillige) werkloosheid bestaat.

Laten we ervan uitgaan dat werkloosheid een probleem is, omdat mensen zonder werk in een vrije-marktsituatie arm zijn bij gebrek aan inkomen. In een samenleving waarin iedereen altijd in overvloed zou leven zonder te werken (luilekkerland), zou werken op zich onnuttig zijn, want in alle behoeften wordt al voorzien. Iedereen zou zich dan met hobby's vermaken. Werkloosheid is dus alleen maar een probleem, als niet automatisch in alle behoeften wordt voorzien. Zo'n situatie is er ook altijd de praktijk: luilekkerland bestaat niet. Als in een behoefte voorzien moet worden, moet er iemand werken om in die behoefte te voorzien (afgezien dan van wat de natuur ons gratis biedt).

Armoede is een toestand waarin in veel behoeften niet wordt voorzien

(bijvoorbeeld in de behoefte aan voedsel). Zolang er dus ergens armoede bestaat zijn er nog onvervulde behoeften en kan er geen werkloosheid zijn. Er is namelijk werk te doen om die behoeften te kunnen vervullen. Stel bijvoorbeeld dat Jan honger heeft, want hij heeft geen werk. Het is dan nuttig als er iemand extra op het land werkt om voedsel te kweken dat Jan kan eten. Die extra iemand zou Jan zelf kunnen zijn, die enkele dagen per week op het land werkt om zijn eigen eten te kweken. Een landeigenaar zou daar voordeel bij hebben, want Jan kan een gedeelte van de opbrengst aan de landeigenaar geven in ruil voor het landgebruik. In werkelijkheid hoeven mensen natuurlijk niet letterlijk te werken voor hun EIGEN behoeften. De economie is namelijk niets anders dan één groot ruilproces. De extra behoeften van vele mensen als Jan, betekenen extra consumenten waaraan geld kan worden verdiend, en extra werknemers die de producten kunnen maken waaraan behoefte is. De werknemers zullen meer produceren dan ze consumeren, én dat is het voordeel voor de werkgevers (in ruil voor hun initiatief en investeringen). In een vrije samenleving heffen werkloosheid en relatieve armoede elkaar zodoende op.

Ik kan het ook anders zeggen: in de huidige samenleving consumeren de werklozen ook. Hun consumptie wordt betaald door de werkenden. Zouden de werklozen echter werken, dan zou hun consumptie worden betaald door werkgevers. Die werkgevers verkopen de producten aan de markt (de werkenden). De werkenden betalen dan nog steeds indirect de werklozen door het kopen van producten, maar krijgen voor dit geld tenminste producten terug!

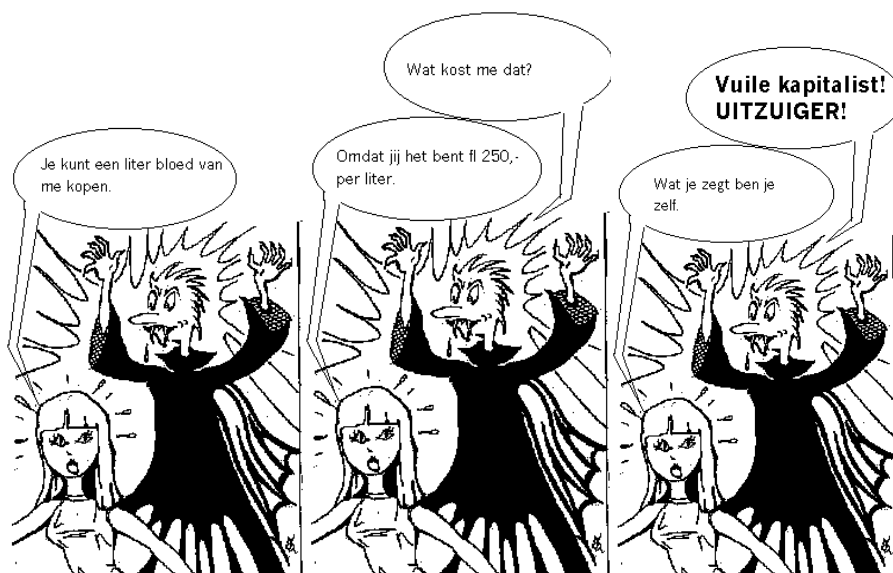
De reden waarom er toch werkloosheid in de wereld bestaat, is dat we in een onvrije samenleving leven. De oorzaken van werkloosheid bespreek ik in het volgende hoofdstuk.

Stel dat er geen werkloosheid is, en Mien werkt voor een werkgever (Dagobert) die haar een hongerloonje betaalt. Stel dat Dagobert gloeilampen laat produceren. Een concurrent van Dagobert, die ook gloeilampen laat produceren, kan dan zijn marktaandeel vergroten en dat van Dagobert verkleinen. Door werknemer Mien namelijk een hoger salaris te bieden, kan de concurrent zijn eigen productiecapaciteit uitbreiden met een extra werknemer, en die van Dagobert laten inkrimpen met een werknemer. De concurrent kan dan meer lampen maken, en Dagobert minder. De concurrent heeft dan marktaandeel veroverd op Dagobert. Uiteraard kunnen ook andere producenten dan gloeilampenproducenten proberen Mien in dienst te krijgen.

Zo ontstaat er dan een harde concurrentiestrijd om productiecapaciteit, om werknemers. Wie de hoogste lonen betaalt wint. Maar natuurlijk betaalt men werknemers nooit meer dan de economische waarde van hun extra productiecapaciteit (anders maakt men verlies op deze werknemer). Alle werkgevers bieden dus hogere lonen dan de concurrent, totdat dit maximum bereikt is. Zodoende nadert ieders loon door de concurrentiestrijd naar dit maximum. Iedereen verdient dan ongeveer de marktwaarde van zijn/haar productie.

Zolang er nog onvervulde behoeften bestaan (en er geen werkloosheid is), zullen werkgevers steeds aan werknemers blijven trekken om werk te verrichten om in die onvervulde behoeften te voorzien. Aan elke onvervulde behoefte kan namelijk iets worden verdiend. Als er geen werkloosheid is leidt dit getrek aan werknemers er toe dat werkgevers werknemers eenvoudigweg niet kunnen "onderbetalen", omdat werknemers dan voor een werkgever kiezen die meer betaalt.

Zoals gezegd verdient iedereen dan ongeveer de marktwaarde van zijn/haar productie. Dit is beloning naar prestatie, ofwel iedereen verdient de vruchten van zijn of haar arbeid.

Over rechtvaardigheid bestaan vele meningen. Iedereen de vruchten van eigen arbeid, c.q. beloning naar prestatie is een systeem dat men als zodanig rechtvaardig kan vinden. Een voordeel van dit systeem rechtvaardig te vinden, is dat het samengaat met respect voor anderen. Er zijn geen herverdelingen en belastingen nodig om dit systeem te bereiken. Dit systeem ontstaat vanzelf op de markt.

Een andere mening is dat het rechtvaardig is als de inkomensverschillen minder groot zijn, of bijvoorbeeld dat alle inkomens gelijk zijn. In dat geval kan men inkomensherverdeling toepassen. Het kan ook zijn dat iedereen voor de staat werkt en een gelijk loon verdient. In de praktijk heeft dit laatste in socialistische landen juist geleid tot meer ongelijkheid. De partijleden waren rijk, en de rest was arm. Financiële gelijkheid is dan nagestreefd door middel van machtsongelijkheid. Kennelijk zijn mensen met macht te egoïstisch om dit systeem te laten werken volgens de bedoelingen. Op dit alternatief zal ik daarom niet meer terug komen.

Gevolgen van herverdeling

Wat er bij herverdeling gebeurt is dat mensen met banen waar een hoger salaris tegenover staat, behoorlijk minder verdienen dan wat hun diensten op de markt waard zijn. Hun marktwaarde is namelijk tenminste het bruto loon. Ze verdienen behoorlijk minder doordat de belastingen van dit bruto salaris afgaan. Mensen met banen waar een lager salaris tegenover staat, betalen veel minder belasting, dus wat zij verdienen zit veel dichterbij de marktwaarde van hun marktwaarde. Mensen die dus mede gemotiveerd door het geld, hun carrière in een vrije-marktsituatie zo zouden plannen dat ze een hoog salaris gaan verdienen, worden nu in deze keuze beïnvloed. Bij herverdeling worden de verschillen tussen de hoge en de lage salarissen namelijk verkleind. Hoe meer je verdient, hoe meer belasting je betaalt, zodat na belastingen de uiteindelijke inkomensverschillen tussen de salarissen kleiner zijn. Het is dus logisch dat andere zaken dan geld een grotere rol gaan spelen in de keuze voor een bepaalde baan.

Het gevolg is dat er een marktverstoring dreigt op te treden. Veel mensen die op de vrije markt, gedreven door het geld, banen aan zouden nemen met hoge salarissen, hebben door de herverdeling de neiging om andere belangen belangrijker te laten wegen dan geld (omdat de salarissen meer op elkaar zijn gaan lijken), en kiezen daarom andere banen. Er dreigt dus een tekort te gaan ontstaan aan mensen die banen willen aannemen waar een hoger salaris tegenover staat. Men zegt bijvoorbeeld dat zo'n baan niet leuk is, of veel stress met zich meebrengt, en weinig vrije tijd, en veel verantwoordelijkheid. Maar in feite waren deze bezwaren met geld wel te compenseren geweest op de vrije markt. Doordat deze mensen nu banen gaan kiezen waar een lager salaris tegenover staat, dreigt er een overschot aan mensen die een baan met een lager salaris willen aannemen te ontstaan op de arbeidsmarkt. De reactie van de markt is dat men de lage salarissen wel verder kan verlagen, omdat zoveel mensen toch deze banen wel willen aannemen. En de reactie van de markt is tevens dat de hogere salarissen verder zullen verhogen. Er is namelijk een tekort aan mensen die de banen met een hoog salaris willen aannemen, en door het salaris verder te verhogen kan men meer mensen verleiden toch deze banen aan te nemen.

Dit proces wordt in de fiscale economie overheveling genoemd: de werkgever hevelt salaris over van de lagere naar de hogere inkomens. Overheveling hoeft geen bewust proces te zijn. Het is gewoon het gevolg van de wederzijdse aanpassing van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

De marktcorrectie op de marktverstoring zal zodanig zijn, dat vraag en aanbod weer in evenwicht zijn. De markt corrigeert de salarissen zodanig dat mensen toch in dezelfde mate de hogere banen gaan nastreven als ze in de vrije-markteconomie zouden doen. Overheveling kan dus de inkomensherverdeling min of meer opheffen.

Daarom is het maar zeer de vraag of herverdeling mogelijk is. De overheid kan proberen overheveling tegen te gaan door middel van loonregulering. Zo zijn er bijvoorbeeld minimum lonen. Deze kunnen voorkomen dat werknemers met lagere lonen minder betaald worden door overheveling. Maar het loon dat door de markt bepaald wordt zorgt voor een evenwicht tussen vraag en aanbod van arbeidsplaatsen. Een gedwongen loonpeil boven het marktpeil maakt het aannemen van mensen minder aantrekkelijk, waardoor in deze groep werkloosheid ontstaat. Dit is hetzelfde principe dat bijvoorbeeld zorgt voor woningnood, boterbergen en wachtlijsten voor ziekenhuizen. Marktprijzen zorgen normaal gesproken voor een evenwicht tussen vraag en aanbod. Steeds als de overheid prijzen of lonen vaststelt die hoger of lager zijn dan wat de markt wil, sluiten vraag en aanbod niet meer op elkaar aan. Door maximumhuurprijzen vast te stellen beneden de marktprijzen daalt bijvoorbeeld het aanbod van woningen waardoor woningnood ontstaat.

Bij een minimumloon worden de inkomensverschillen voor werkenden door de nivellering wel verkleind, maar daarbij ontstaat wel werkloosheid. En door die werkloosheid zijn er juist nog grotere inkomensverschillen, want werklozen verdienen altijd minder aan uitkeringen dan de werkenden aan salaris. Zodoende is er dan ook ongelijkheid.

Het is moeilijk om de grootte van het effect van overheveling in te schatten. Maar enige kennis van zaken leert dat er sowieso al weinig nivellering bestaat, zelfs in een land als Nederland. Zo leiden de aftrekposten en verdelingen van andere belastingen dan de inkomstenbelasting ertoe dat iedere Nederlander ongeveer eenzelfde percentage aan belastingen betaalt [12]. Maar de mensen met hogere inkomens maken veel meer gebruik van subsidies (zoals voor onderwijs, politie en cultuur). In de praktijk is er dus nauwelijks sprake van nivellering. Met het effect van overheveling meegerekend valt het vervolgens helemaal moeilijk vol te houden dat er van het Nederlandse sociale inkomensbeleid iets terecht komt.

Conclusie

Behalve dat herverdeling ingaat tegen het respect voor anderen, omdat het alleen via dwangmatige belastingen kan worden gerealiseerd, is een gelijkere verdeling waarschijnlijk niet mogelijk. Een combinatie van herverdeling en minimumloon verergert de werkloosheid. Ik concludeer dat de huidige samenleving *niet socialer* is dan een volledige vrije-markteconomie. De Verenigde Staten hebben een vrijere markt dan Nederland. Maar ook de overheden van de VS bemoeien zich in zeer hoge mate met de economie, zodat ook dáár werkloosheid ontstaat (hoewel minder dan hier). De Nederlandse overheid geeft haar slachtoffers (o.a. de werklozen) een redelijke schadevergoeding (uitkering). De Amerikaanse overheden geven veel lagere schadevergoedingen (uitkeringen) aan hun slachtoffers, zodat de werklozen er armer zijn dan hier.

Graan en gezondheidszorg

Terwijl de laatste toevlucht van een vrije economie de deurwaarder is, is de laatste sanctie van een geleide economie de beul.

- W. Röpke, econoom van de Oostenrijkse School

Het socialisme heeft onder meer twee problemen, die er voor zorgen dat een socialistisch systeem vroeg of laat zal instorten. Hierbij wil ik niet zeggen dat de ineenstorting van de Sovjet Unie alleen verklaard zou kunnen worden met deze twee problemen, noch wil ik dat ontkennen. Zonder in te gaan op wat er precies in de Sovjet Unie is gebeurd, wil ik slechts deze twee door professor Ludwig von Mises (econoom van de Oostenrijkse School) omschreven problemen van het socialisme bespreken, waardoor elk socialistisch systeem uiteindelijk zal instorten. Vervolgens zal ik dezelfde probleemanalyse toepassen op de geplande gezondheidszorg, zoals wij die in West-Europese landen hebben.

Het eerste probleem van een socialistisch systeem dat ik hier wil bespreken, is het gebrek aan informatie over behoeften. Het tweede probleem dat ik wil bespreken is het gebrek aan een motivatie, een reden, om in die behoeften van mensen te voorzien. Omdat de effecten van beide problemen samenhangen, behandel ik ze tegelijkertijd. Ik begin met het voorbeeld van een bakker. Er zijn talloze soorten en kleuren brood, maar omdat ik niet erg thuis ben in het broodaanbod, bespreek ik hier een bakker die maar twee soorten brood bakt: wit- en bruinbrood. De bakker opent zijn winkel en heeft geen flauw idee hoeveel witbrood en hoeveel bruinbrood de mensen bij hem willen kopen. Hij kan natuurlijk deur aan deur gaan om enquêtes te houden, maar iets zegt hem dat hij hiermee geen betrouwbare informatie krijgt over wat hij moet bakken. Daarom gaat onze bakker gewoon een experiment doen. Hij bakt 50 bruinbroden en 50 witbroden, doet de deur van het slot en hangt een bordje "OPEN" op de deur van de bakkerij. Aarzelend druppelen de klanten binnen. De bakker verkoopt 40 witbroden en 50 bruinbroden. Toen de bruinbroden op waren en klanten toch naar bruinbrood bleven vragen, zijn 5 klanten teleurgesteld zonder een brood de deur uitgegaan; 5 andere klanten hebben uit nood een witbrood gekocht.

De volgende dag bakt de bakker 35 witbroden en 60 bruinbroden. Nu kwamen klanten aan het eind van de dag voor brood, terwijl al het brood al op was. Maar het wit- en bruinbrood was ongeveer tegelijk uitverkocht. De bakker heeft gezien dat de verhouding tussen wit en bruin nu goed is, maar dat de totale vraag naar zijn broden is toegenomen. Zo experimenteert de bakker nog even door en vindt hij een evenwicht. Wanneer de markt om een of andere reden verandert, dan start hij opnieuw met experimenteren, en vindt opnieuw zijn evenwicht. Of andersom kan hij af en toe een experiment doen om te kijken of de markt inmiddels veranderd is.

De algemene les is dit: In een marktsituatie kunnen verkopers door middel van experimenten vaststellen waar de klanten behoefte aan hebben. De verkopers hebben een financiële prikkel om in de behoeften van klanten te voorzien, want dan zijn de verkopen het hoogst. In bovenstaand verhaal van de bakker is dit ook het geval. Onze bakker verkocht de tweede dag 5 broden meer dan de eerste dag, omdat hij een betere verhouding tussen de hoeveelheid witte en bruine broden had gevonden. Op grond van marktonderzoek had hij nooit een dusdanig nauwkeurige verhouding kunnen bepalen, want er is een groot verschil tussen wat mensen bij een enquête invullen, en wat er in de werkelijkheid wordt gekocht.

Het (echte) socialisme is een systeem waarin geen marktwerking is. In plaats daarvan wordt door een ambtenaar bepaald hoeveel brood er moet zijn, en die hoeveelheid brood wordt dan gebakken. Het kan best zijn dat de ambtenaar het beter vindt dat de mensen alleen maar bruin brood eten, omdat dat gezond is. In de behoefte aan witbrood wordt dan niet voorzien. De ambtenaar weet in de eerste plaats niet hoeveel wit en hoeveel bruinbrood de mensen zouden willen. Maar de ambtenaar heeft ook geen enkele motivatie om het de mensen naar de zin te maken. Ze eten maar wat de pot schaft.

Laten we van de bakker eens gaan naar de graanoogst. In de vrije markt situatie weten de bakkers (dankzij hun experimenten) hoeveel brood ze moeten bakken. Ze kopen de juiste hoeveelheid meel bij de groothandel, om de juiste hoeveelheid brood te kunnen bakken. De groothandel kan door middel van experimenten weer vaststellen hoeveel meel zij moet bestellen bij de molenaar, zodat er een optimale hoeveelheid meel in de schappen ligt om te verkopen aan de bakkers. De molenaar koopt graan op de veiling, dat hij vervolgens tot meel maalt. En door middel van de experimenten weten de boeren dan hoeveel graan ze het beste op de

veiling kunnen aanbieden, en tegen welke prijs. Hoeveel ze moeten zaaien, en hoeveel ze moeten oogsten. Maar in het socialistische systeem wordt door een ambtenaar beslist hoeveel brood er nodig is in de maatschappij, en hoeveel graan er moet worden gezaaid en geoogst. Omdat de ambtenaar deze informatie moet verzinnen, kan hij echter de plank goed mis slaan, zodat de hoeveelheid graan veel te veel of veel te weinig is. En als we graan hebben geoogst, waar moet dat graan dan heen? Hele distributie-schema's moeten worden verzonnen, waar al dat graan naar toe moet. In de vrije markt daarentegen, kopen de bakkers hun meel bij de groothandel, die op zijn beurt het meel bestelt bij de molenaar, die weer het graan koopt op de veiling. Zo weten de boeren dat het graan naar de veiling moet, en weet de molenaar dat het graan van daaruit naar de molen moet. De molenaar weet ook dat het meel dan naar de groothandel moet, en de bakker weet, dat hij daar zijn meel kan kopen. Zo komt precies de juiste hoeveelheid graan uiteindelijk terecht op de juiste plaats.

Een socialistisch systeem zou op kunstmatige manier kunnen proberen toch aan de juiste informatie te komen over de behoeften van mensen, zodat ze zouden weten hoeveel graan waar heen moet. Zo zouden ze alle werknemers in de graanhandel kunnen verplichten om informatie te verstrekken over de afgenomen hoeveelheden, en die informatie zou dan gebruikt kunnen worden door de toeleveranciers. Maar dan komen we toch weer op het probleem van motivatie. Stel bijvoorbeeld dat bij een bepaald staatsbedrijf in de graanhandel, of een bepaalde staatswinkel in de graanhandel, de vraag naar graanproducten afneemt. Hebben de mensen, die hier werken, dan de motivatie om deze informatie aan de hogere overheid te verstrekken? In het socialisme geldt dat een staatsbedrijf of staatswinkel die van de overheid is, voor zijn geldstroom afhankelijk is van een budget, dat de hogere overheid beschikbaar stelt. Als de behoefte aan graan dan afneemt, zijn er goede redenen om het budget voor deze bedrijven en winkels te verkleinen. Het is echter een simpele regel van zelfbehoud voor deze staatsbedrijven en staatswinkels om het budget gelijk te willen houden of te willen vergroten. Gemotiveerd door zelfbehoud zal er dus een totaal verkeerd beeld worden gegeven van de graanbehoefte. Als je namelijk aangeeft dat de behoefte afneemt, dan kan je budget blijvend worden verkleind. Zodoende is er dus geen betrouwbare informatie voorhanden in het socialistische systeem, en weet men niet hoeveel graanbehoefte er is op welke plaatsen.

In plaats daarvan zou een socialistisch systeem ook kunnen afgaan op de volkstelling. De overheid zou uit kunnen rekenen hoeveel jongen

mannen, jonge vrouwen, mannen en vrouwen van middelbare leeftijd, senioren en kinderen van welk gewicht er zijn in een bepaalde regio. Zodoende zou de broodbehoefte kunnen worden geschat in een bepaald gebied, en op grond daarvan zou men de graanverdeling kunnen regelen. Toch is dit een nogal onbetrouwbare manier. Men weet namelijk niet goed hoeveel brood er in elke staatswinkel precies wordt afgenomen. Het blijft dus zo dat men ofwel teveel brood naar een bepaalde staatswinkel brengt, ofwel te weinig. Bij teveel brood is er verspilling, bij te weinig brood is er honger. Doordat het socialistische systeem, zoals we later in dit artikel zullen zien in financiële problemen komt, zal de neiging om te weinig brood te leveren aan de staatswinkels overheersen.

Het voorbeeld van de honger in Ethiopië staat mij nog helder voor de geest. De oogst was mislukt door de droogte, en terwijl westerlingen voedselpakketten gingen droppen boven de hongerige gebieden, bleek dat hele silo's vol graan op centrale plaatsen lagen weg te rotten. Kennelijk was het Marxistische systeem niet in staat om te verzinnen waar het graan heen moest ten einde de honger te verminderen, of was de motivatie er niet om het probleem op te lossen. Een probleem dat in een vrije markt economie niet had bestaan, omdat de bakkers, de groothandel, de molenaar en de boeren dan de juiste informatie zouden hebben gehad van de graan- c.q. meelbehoefte, en tevens de motivatie zouden hebben om hun werk goed te doen (omdat hun inkomen daarmee samenhangt). De vrachtwagens van de molenaar weten precies waar ze heen moeten rijden en rijden daar ook daadwerkelijk heen, dankzij de marktinformatie en werkmotivatie die de vrije markt heeft - maar die het socialistische systeem mist en niet in voldoende mate kan nabootsen.

Stel je voor dat je door mechanisering met efficiënte machines veel efficiënter kan oogsten dan met de sikkel. In een vrije markt zou een gemiddelde boer dan een aantal knechten ontslaan, die normaal met de sikkel oogsten. In plaats daarvan zou hij een efficiënte machine kopen, en daarmee het graan van het land halen. De knechten zouden een ander beroep moeten kiezen, wat in een werkelijk vrije markt ook kan, want in een echte vrije markt economie is geen structurele werkloosheid (waar Hong Kong een goed voorbeeld van was tot aan de Chinese overname). Ontslagen leiden dan alleen tot tijdelijke werkloosheid, die van korte duur is omdat men altijd snel een andere baan kan vinden. Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn met elkaar in evenwicht. Let wel dat de West-Europese economie weliswaar een vrije markt economie wordt genoemd, maar in werkelijkheid een gemengde economie is, dus een compromis tussen werkelijk socialisme en de werkelijke vrije markt

economie.

In het socialisme beslist een hoge ambtenaar eveneens dat het land voortaan moet worden bewerkt met een efficiënte machine. Maar de medewerkers van de boerderij die eerst met de sikkel de oogst binnen haalden, worden niet ontslagen. Zij gaan nu binnen in een kantoortje zitten en houden op papier bij hoe efficiënt de oogst is geworden. Of ze gaan het erf eens extra aanvegen. Het boeren staatsbedrijf heeft namelijk geen enkele prikkel om te bezuinigen op personeel, en zo de graanprijs laag te houden. Men heeft immers een vast salaris, dat onafhankelijk is van een optimale graanverkoop. Wegens de aanschaf van de machine én het behoud van het personeel, zijn de kosten alleen maar hoger geworden, terwijl die in de vrije markt situatie lager waren geworden. De hogere kosten vertalen zich in een hogere graanprijs. Met het veranderen van de markt of de techniek, zal een vrije markt altijd ertoe leiden dat mensen geneigd zijn die beroepen te gaan uitoefenen waar de meeste behoefte aan bestaat. Uit de beroepen waar te weinig behoefte (meer) aan bestaat worden de werknemers namelijk ontslagen, of zijn de salarissen te laag. Het socialisme zal ertoe leiden dat met elke verandering van de markt of de techniek, mensen blijven hangen in beroepen die weinig of niets aan toegevoegde waarde meer hebben, omdat er geen motivatie is om een ander beroep te gaan uitoefenen waar de maatschappij het meeste behoefte aan heeft. Juist in een maatschappij waarin alle verantwoordelijkheden van het individu zijn afgepakt, en worden gedragen door de staat, zullen de mensen weinig bereidheid hebben om risico's te nemen, en zullen ze dus liever in hun oude vertrouwde baan blijven. Er zijn ook geen financiële prikkels en weinig gedwongen ontslagen die maken dat mensen ineens wel van baan zouden gaan veranderen.

Stel dat het tijd wordt om te oogsten. Het is zondagmorgen, en er is noodweer op komst op maandag. Een zelfstandige boer in een vrije markt economie, die geen subsidie krijgt voor een mislukte oogst, zal zich geen twee keer bedenken. Hij gaat het land op en haalt het graan binnen. In een socialistisch systeem, waar niemand direct afhankelijk is van het op tijd binnenhalen van de oogst, zijn er altijd voldoende redenen te bedenken om te wachten tot maandag. Misschien is het dan wel te laat, en is de oogst mislukt. Er is geen prikkel om efficiënt te handelen.

Waar de vrije markt een geoliede machine is, waar het graan op tijd wordt geoogst, met de meest efficiënte apparatuur, zonder verspilling van salarissen, en het graan vervolgens naar de juiste plaatsen gaat om door

de bakkers in de juiste aantallen te worden omgezet in witbrood, bruinbrood, en wat voor andere graanproducten dan ook, is daar in het socialistische systeem noch de motivatie voor, noch is er de juiste informatie voorhanden om efficiënt te kunnen handelen.

Wanneer een overheid constateert dat een geplande sector, zoals de agrarische sector, tegenvallende resultaten heeft, is de socialistische reactie om er meer geld tegenaan te gooien. Meer personeel, meer investeringen, etc. Denk hierbij bijvoorbeeld aan onze gezondheidszorg. De resultaten vallen tegen, dus wordt er meer geld in gepompt. Als de resultaten daarna nog steeds tegenvallen, wordt er nog veel meer geld in gepompt. Op een gegeven moment is er echter geen geld meer om in deze sector te pompen, terwijl de resultaten nog altijd tegenvallen. Dat komt namelijk door het gebrek aan marktinformatie en werkmotivatie, dat deze socialistische benadering mist. In een westers compromis-model tussen kapitalisme en socialisme, kan zo'n sector op eenvoudige wijze worden gered. Om gezichtsverlies te voorkomen kunnen de politici de sector geheel of gedeeltelijk privatiseren, en de overheid heeft weer een hoop geld in handen voor andere sectoren of voor het overgebleven niet-geprivatiseerde deel van dezelfde sector. De geprivatiseerde bedrijven worden vanzelf rendabel of gaan failliet. In een (echt) socialistisch systeem daarentegen, is het altijd vestzak-broekzak. Als in de ene sector meer geld moet worden gepompt, gaat dat ten koste van andere sectoren, die echter met dezelfde socialistische problemen te maken hebben. Ook daar komt het punt waarop de overheid niet meer over genoeg geld beschikt om extra geld in deze sector te pompen. Je kunt de andere sectoren namelijk ook niet te veel uitmelken, anders krijg je daar weer protesten. Maar het (echte) socialistische systeem mag niet privatiseren. Wat nu te doen met de graansector?

Wanneer alle inkomsten naar de staat gaan, die hieruit alle salarissen moet betalen, is er sprake van 100% belastingheffing op inkomen. Maar de omzetbelasting zou nog wel omhoog kunnen. Ook zou men geld kunnen bijdrukken, zodat de overheid extra geld heeft. Doordat bij geld bijdrukken de geldhoeveelheid dan toeneemt, maar de totale productie helemaal niet toeneemt, leidt dit tot prijsstijging (inflatie). Doordat de overheid namelijk meer geld gaat uitgeven, neemt de totale vraag in het land naar producten en diensten toe. Omdat er echter niet meer producten en diensten extra zijn bijgekomen in het land, ontstaat er een probleem bij de verdeling. Er is meer vraag ontstaan naar dezelfde hoeveelheid producten en diensten. Om de hoeveelheid vraag en aanbod weer in evenwicht te krijgen moeten de prijzen daarom stijgen, zodat de

vraag weer afneemt tot het oude niveau (aangezien de productie niet is toegenomen stijgt het aanbod niet). Het resultaat is dus dat de overheid wat meer geld kon uitgeven, terwijl het volk ziet dat de prijzen hoger zijn geworden. In feite is het volk dus bestolen door de overheid; het is een verkapte en verraderlijke belastingheffing om extra geld bij te drukken. De overheid kan in plaats van geld bijdrukken ook geld lenen dat er niet is, zogenaamde kredietexpansie. Dit heeft natuurlijk hetzelfde resultaat. Geld bijdrukken en omzetbelasting verhogen heeft zijn grenzen, want de mensen vinden steeds maar hoger wordende prijzen helemaal niet leuk. Uiteindelijk komt er dus een grens, waarbij niet nog meer geld in de noodlijdende sectoren kan worden gestoken. In de praktijk blijkt steeds dat het politiek niet haalbaar is, om de tegenvallende resultaten van een bepaalde sector dan maar te accepteren als een vaststaand feit. Het volk begint onrustig te worden, maar het socialistische systeem kan geen kant meer uit.

De uiteindelijke oplossing is dus onvermijdelijk. Toch maar privatiseren. En daarmee dus het (echte) socialisme opgeven. Wanneer alle bedrijven genationaliseerd waren, kun je er erg lang over doen om de verschillende sectoren weer te privatiseren. Je kunt dus heel lang bezig zijn met privatiseren, terwijl je tevens toch nog blijft zitten met een enorm staatsapparaat met de hierboven geschetste problematiek, die ondertussen ook als maar erger wordt. De landen van het voormalige Oostblok die het snelste hebben geprivatiseerd, zijn er het beste vanaf gekomen. Het lijkt er dus op dat bovenstaande problematiek het snelste verdwijnt wanneer op radicale wijze wordt geprivatiseerd.

Hetzelfde geldt ook voor onze gezondheidszorg. De gezondheidszorg is een geplande sector, dus is er geen informatie omtrent behoeftes. Men weet niet precies welke kwaliteiten eigenlijk door de gezondheidszorg zouden moeten worden geboden. Net zoals in bovenstaand voorbeeld van een geplande graansector, moet in de gezondheidszorg door een hoge ambtenaar worden verzonnen welke kwaliteiten tegen welke prijs moeten worden aangeboden. Er is ook in vele gevallen niet de motivatie om een goede kwaliteit van de zorg te leveren. Verder kost gezondheidszorg schrikbarend veel geld, en met name de toename van de kosten is zorgwekkend. Vandaar dat bijvoorbeeld de bejaardenhuizen zijn geprivatiseerd, om dit probleem tegen te gaan. Wat echter jammer is, is dat de concurrentie tussen bejaardenhuizen ernstig wordt belemmerd. De overheid levert immers de geldstroom voor de bejaardenhuizen, en bepaald zodoende de locaties. Het opzetten van een concurrerend bejaardenhuis kan, maar dan zonder de geldstroom. Zo'n bejaardenhuis

is dan alleen interessant voor rijke mensen. Voor de meeste (minder rijke) mensen geldt dus dat er eigenlijk effectief weinig concurrentie tussen bejaardenhuizen is. Als we alleen naar het niet-rijke deel van de bevolking kijken, dan heeft elk bejaardenhuis een monopolie in zijn wijk. Mede gezien de wachtljsten voor bejaardenhuizen en de wens van de kinderen om opa of oma dichtbij te hebben, is deze monopoliepositie in een bepaalde wijk zeker wel een ernstige kwestie. Gezien de lange wachtljsten om in een bejaardenhuis te komen is het verhuizen van het ene naar het andere bejaardenhuis ook heel erg moeilijk, en daarom zijn de bejaarden in de praktijk in hoge mate overgeleverd aan het monopoliehuis van hun wijk. Nu is het natuurlijk sowieso niet gemakkelijk en wenselijk om iemand op leeftijd te verhuizen. Maar als het kwaliteitsverschil tussen twee direct naast elkaar gelegen bejaardenhuizen groot genoeg is, dan zullen er toch steeds meer bejaarden in het kwalitatief beter bejaardenhuis willen wonen i.p.v. in het slechtere huis.

Stel bijvoorbeeld dat er eerlijke concurrentie was op het gebied van bejaardenhuizen, dus met gelijke subsidies etc. In veel bejaardenhuizen is het voedsel dat onze bejaarde medemensen wordt voorgezet niet erg lekker. Wanneer ik echter met precies dezelfde geldstroom een concurrerend bejaardenhuis mag starten in een bepaalde wijk, net om de hoek van het andere bejaardenhuis, dan kan ik bijvoorbeeld reclame maken dat je in mijn bejaardenhuis wel heel lekker kunt eten (en natuurlijk dan ook daadwerkelijk zorgen voor een lekkere maaltijd). Steeds meer bejaarden willen dan dus graag in mijn huis komen wonen, omdat ze graag een lekkere maaltijd willen eten. Zodoende kan ik meer winst maken met mijn bejaardenhuis-onderneming. Als de concurrent niet ook met lekker eten serveren begint, dan kan ik steeds meer markt op mijn concurrent veroveren. Ik kan steeds meer bejaardenhuizen bouwen in andere wijken, en alle bejaarden naar me toe trekken. Uiteindelijk kan ik wellicht huizen van concurrenten opkopen, omdat de concurrent klanten verliest die bij mij willen komen wonen. Door de concurrentie zou er ineens weldegelijk motivatie ontstaan om een goede kwaliteit van het eten te leveren. Door middel van experimenteren kan ik ook weten wat onder een lekkere maaltijd wordt verstaan. Wanneer de vraag om bij mij te komen wonen toeneemt doe ik het kennelijk goed. Wanneer de mensen weglopen is mijn maaltijd niet lekker genoeg. Door de bejaarden te laten kiezen uit verschillende maaltijden kan ik nog beter bepalen wat een lekkere maaltijd is voor wie.

Als alle bejaarden lekker te eten hebben, kan ik gaan experimenteren

met andere kwaliteitsverbeteringen. Ik kan kijken welke kwaliteitsverbeteringen leiden tot meer aanvragen van bejaarden om bij mij te komen wonen. De concurrent gaat zich wellicht richten op andere kwaliteitsverbeteringen. Als de vraag om bij mij te komen wonen afneemt, en die van de concurrent toeneemt, dan is dat voor mij informatie. Ik kan door middel van experimenten te weten komen aan welke kwaliteitseisen ik moet voldoen om de bejaarden naar mij toe te lokken. Ook scherpere prijzen zullen het gevolg zijn van de concurrentie. Zo kan de juiste prijs-kwaliteit verhouding worden bepaald. Ook voor huisartsen zou zo een betere prijs-kwaliteit verhouding mogelijk zijn, en dat geldt ook voor de ziekenhuizen. En voor elke andere geplande sector geldt dezelfde waarheid. Om te komen tot een sector met de juiste informatie over behoeften, en de motivatie om in die behoeften te voorzien, kortom met een goede prijs-kwaliteit verhouding, is het nodig om deze sector te privatiseren, en om concurrentie toe te staan. Het is van het grootste belang dat dit ook eerlijke concurrentie is, dus dat de belasting- en subsidiebedragen voor de verschillende concurrenten gelijk zijn.

Het is belangrijk om in de gaten te houden dat de subsidie aan bijvoorbeeld bejaardenhuizen uit de belastingen wordt gefinancierd. In plaats van mensen hun hele leven via de belastingen mee te laten betalen aan de subsidie aan bejaardenhuizen, is het net zo goed mogelijk om mensen dit geld zelf te laten sparen, bijvoorbeeld in de vorm van een hoger pensioen. Dan kunnen mensen direct dit geld aan hun bejaardenhuis betalen zonder dat er een ingewikkeld systeem van belastingen en subsidies tussen hoeft te zitten.

Door geen subsidie in een bepaalde sector te pompen is de marktinformatie en motivatie het beste, zodat de prijs-kwaliteit verhouding ook het beste zal zijn in de ongesubsidieerde sectoren. Subsidie is namelijk een vorm van overheidsplanning, waardoor de motivatie en de informatie misvormd worden. Hoe minder sectoren gepland en gesubsidieerd worden, hoe minder belasting er ook nodig zal zijn om dit te betalen. De mensen kunnen dit geld dan besteden aan andere zaken naar keuze, bijvoorbeeld een goed bejaardenhuis. Juist ook voor arme mensen zou dit best eens plezierig kunnen zijn, want als je alles meerekent vloeit het meeste subsidiegeld juist naar de rijke mensen terug.

Over Werkloosheid en Looploosheid

Hoe meer er beperkingen en verboden in het rijk zijn, des te armer wordt het volk. Hoe meer wetten en verordeningen uitgevaardigd worden, des te meer treden rovers en dieven op. Daarom zegt de hogere mens: ik oefen het nietsdoen uit, en het volk modelleert zich vanzelf. Ik oefen geen-bemoediging uit in de economie, en het volk wordt vanzelf rijk.

- Lao Tsé

Werkloosheid is een vreemd probleem. Er is een tekort aan werk. Rob van Glabbeek vergeleek werkloosheid eens met looploosheid: Een aantal mensen kan niet meer lopen, want de loop is op. Er is een vaste hoeveelheid loop; wat de een méér loopt moet de ander minder lopen. De migranten die naar Nederland komen om te lopen, zouden hier looploosheid veroorzaken. De Nederlanders houden zo zelf nog maar een paar kilometer over.

Stel dat mensen elkaar zouden betalen om ergens naar toe te lopen (om elkaar te stimuleren om sportief te zijn). Men komt er echter achter dat mensen soms in het wilde weg gaan lopen, zonder ogenschijnlijke kennis van zaken. Men maakt dan een wet dat het alleen toegestaan is om te lopen als je een diploma hebt en een vergunning om te lopen. Vervolgens gaat het mensen opvallen dat mensen soms stilstaan. Men komt erachter dat mensen elkaar soms nogal weinig betalen om te gaan lopen. Men stelt een wet in dat het verboden is om te lopen als iemand je niet minimaal € 3,- per kilometer betaalt om te lopen. Het valt op dat nog meer mensen stilstaan. Omdat mensen terwijl ze stilstaan niet kunnen verdienen besluit men mensen die stilstaan een uitkering van € 10 per uur te geven. Vervolgens valt het op dat er nog meer mensen stil staan. Om dit ernstige probleem op te lossen stelt men subsidies in voor mensen die wandelingen organiseren. De uitkeringen en subsidies worden betaald uit een bepaalde hoeveelheid geld die een ieder moet betalen die geld verdient met lopen. Op een gegeven moment staat iedereen stil in de samenleving. Men zit met een ernstig probleem: de loop is op.

Nog vreemder wordt het werkloosheidsprobleem wanneer men bedenkt dat er mensen in Nederland zijn die zichzelf niet rijk genoeg vinden, of zelfs arm. Iemand die arm is heeft niet zozeer een gebrek aan geld, maar meer een gebrek aan producten (voedsel, kleding, onderdak etc.). Vaak

zijn dit dezelfde mensen die ook een gebrek aan werk hebben. En dat terwijl werk toch uiteindelijk het (helpen) maken van producten is. Hoe kan in een samenleving tegelijkertijd een tekort aan werk bestaan, en een tekort aan de resultaten van het werk?

Volgens mij zijn hier drie redenen voor:

- 1.** Veel mensen hebben geen volledige toegang tot de economie, omdat ze niet de vereiste diploma's en bijpassende vergunningen hebben.
- 2.** Door instelling van het minimumloon daalt de vraag naar de minst productieve arbeiders.
- 3.** Door het uitkeringsstelsel kunnen vrijwillige werklozen profiteren, als zij liever niet werken. Voor de duidelijkheid: met reden nummer 3 wil ik niet zeggen dat alle werklozen met een uitkering vrijwillig werkloos zijn. Redenen 1 en 2 worden hierna achtereenvolgens behandeld.

Initiatieven van werklozen

Stel bijvoorbeeld dat een groep werklozen samen als coöperatie in hun eigen onderhoud wil voorzien. Zij moeten dan tenminste voedsel en kleding maken. Om voedsel te produceren heeft men land nodig. Een klein stuk land voor vlees- of zuivelproducten, meer land voor plantaardige productie. Om kleding te produceren heeft men niet zoveel nodig. Iedereen kan in feite zijn/haar eigen kleding maken wanneer men de juiste technieken beheerst. Maar zonder eigen land zul je tevens huur moeten betalen, om te wonen en voor eventuele landbouwgrond. De coöperatie zou dan extra voedsel en kleding kunnen maken voor de verkoop. Van de opbrengst kunnen ze dan de huur van huis en volkstuin betalen. En ook zouden ze gewoon in hun woning allerlei bedrijfjes kunnen beginnen. Helaas komt men hier bij het probleem van de vergunningen. HET MAG NIET! Tenzij je natuurlijk eerst je diploma's en vergunningen binnen hebt, waarbij je dus ook eerst een dure opleiding moet volgen.

Door het vergunningenstelsel af te schaffen zou een groot deel van de werkloosheid kunnen worden opgeheven. Denk bijvoorbeeld aan de markt. Kooplui mogen in veel gebieden slechts één of twee dagen in de week op slechts een bepaalde plaats markt houden. Als er onbeperkte handel werd toegestaan zou men van alles op de markt kunnen verkopen. Heel veel nu werkloze mensen zouden zelf producten kunnen maken en op de markt kunnen gaan verkopen. Een ander voorbeeld zijn taxi's. Iedere werkloos die auto kan rijden zou zonder vergunningenstelsel gewoon taxi op zijn auto mogen schilderen en

mensen kunnen vervoeren tegen betaling. Ook zouden mensen voor elkaar kunnen klussen, knippen of koken.

Met het vergunningenstelsel creëert de overheid dus werkloosheid.

Het minimumloon

Maar er is ook een andere manier waarop de overheid werkloosheid veroorzaakt. Eerst werden de mensen (inclusief de laagst betaalden) armer gemaakt door de belastingen. Vervolgens werden de armsten te arm bevonden, en werd er een minimumloon ingesteld "om ze te beschermen". In het vorige hoofdstuk werd de werkloosheid die hierdoor ontstaat verklaard uit het marktevenwicht dat verstoord raakt door loon- of prijsregulering. Hier illustreer ik wat er gebeurt op een iets andere manier.

Voor een werkgever vertegenwoordigt elke werknemer een bepaalde marktwaarde: de waarde die deze werknemer toevoegt aan de grondstoffen of de dienstverlening. Voor een werkgever is het dan onverstandig om een werknemer meer te betalen dan de marktwaarde die deze werknemer vertegenwoordigt, want dan leidt de werkgever verlies aan deze werknemer.

In het algemeen denk ik dat de zaken niet zo persoonsgebonden zijn. Productiewerk op het laagste niveau is iets dat iedereen kan doen die niet arbeidsongeschikt is. Stel dat een werkgever eerst 100 werknemers had die werkten voor 20.000 per jaar. Dan kan de werkgever na instelling van een minimumloon van 40.000 met hetzelfde budget bijvoorbeeld 50 werknemers tegen het minimumloon van 40.000 betalen. Of hij kan die honderd werknemers behouden tegen een budget dat twee maal zo groot is.

Dit laatste zal in werkelijkheid meestal niet gebeuren: Hoe hoger het minimumloon wordt, hoe hoger de kosten om het product te maken. Dat betekent dan ook dat bij een hoger minimumloon de prijs van het product moet stijgen. Minder mensen zouden dit product dan kunnen kopen, zodat de productie moet worden verkleind. Dit betekent dat er uiteindelijk toch ontslagen moeten vallen wil het bedrijf blijven draaien.

Een hoger minimumloon zal in de praktijk meer werkloosheid betekenen (als het minimumloon tot € 100.000,- per jaar zou worden verhoogd zou er waarschijnlijk heel veel werkloosheid komen).

Aan de ene kant betekent afschaffing van het minimumloon voor sommigen een verlaging in hun inkomsten (zoals al eerder gesteld verdien je namelijk precies de marktwaarde van je productie). Als de overheid tegelijkertijd met het afschaffen van het minimumloon de belastingplicht zou afschaffen, dan zouden deze mensen waarschijnlijk toch rijker uitkomen dan nu. Het is onterecht om te denken dat de huidige werklozen mensen zijn die een dusdanig lage marktwaarde hebben dat ze in een vrije-markteconomie in ernstige armoede zouden verkeren. Wanneer er werk voor iedereen is kunnen zij zich nuttig maken en een redelijk inkomen verdienen op de vrije markt. Het blijkt zelfs in de praktijk mogelijk te zijn om een sociale werkplaats winstgevend te maken, dus voor iedereen die tenminste de handen uit de mouwen kan steken zijn er altijd mogelijkheden. Voor mensen met een handicap kan het uiteraard anders liggen. Hierop kom ik later terug in het hoofdstuk over zekerheden.

Het is overigens een misverstand dat het minimumloon de allermindersten beschermt: juist met het minimumloon zullen de werkgevers niet iedereen op het "minimumniveau" aannemen. Dat betekent in de praktijk dat vooral gehandicapten en zwakkere werknemers de slachtoffers van het minimumloon zullen zijn, en werkloos zullen zijn.

Niet alleen HET minimumloon, maar ook loonmaatregelen in CAO's, die ook een vorm van minimumloon zijn, veroorzaken werkloosheid. In alle CAO's zijn loonmaatregelen opgenomen, zelfs met betrekking tot leeftijd (daardoor zijn oudere werknemers die hun baan verliezen vaak niet in staat ergens anders te beginnen). Op het eerste gezicht lijken de huidige CAO's geen overheidsmaatregelen, maar dit is schijn. Door de algemeen verbindend verklaring, en het door de overheid uitkiezen van de collectieve onderhandelaar is de overheid weldegelijk schuldige aan de door de CAO's veroorzaakte werkloosheid.

Na het afschaffen van loonmaatregelen, belastingen en het vergunningstelsel kunnen de werkloosheidsuitkeringen worden geschrapt bij gebrek aan noodzaak hiervan. Net zoals in het Hong Kong van vóór de Chinese overname, is er dan geen structurele werkloosheid meer. Er is dan slechts vrijwillige frictiewerkloosheid (het bij verandering van baan enige tijd zoeken naar een leuke nieuwe baan).

Zekerheden

Freedom is the Freedom to say that two plus two equals four.

- George Orwell

Stel dat we de verzorgingsstaat even voor het gemak wegdenken.

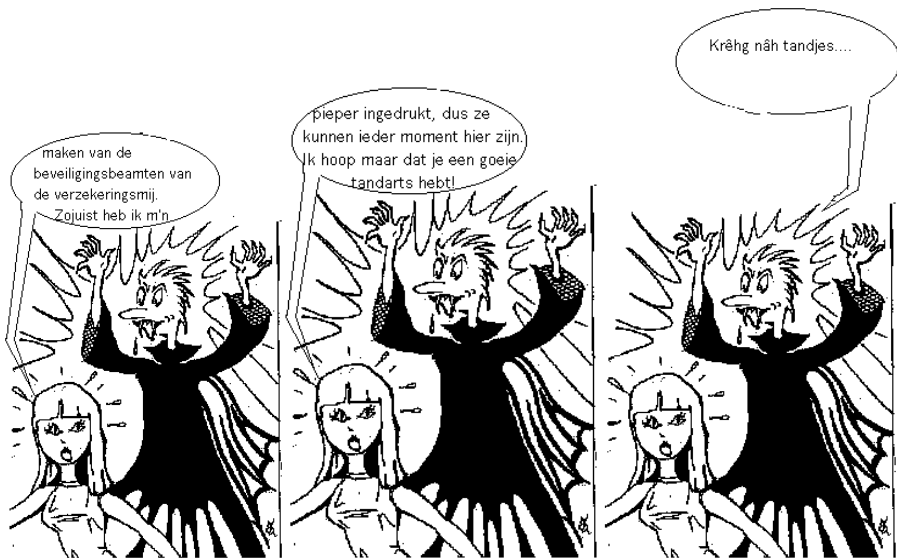
In plaats van de "zekerheid" die de overheid ons nu biedt, zou de zekerheid ook kunnen worden besteld op de vrije markt. Verzekeringsmaatschappijen bieden ons op dit moment al pensioenen, studieverzekering (alvast te betalen voor kleine kinderen), ziekteverzekering en arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Mensen kunnen tevens diefstalverzekeringen sluiten, waarbij de verzekeringsmaatschappijen de dief weer aansprakelijk kunnen houden voor de schade. Een verzekeringsmaatschappij kan een privé-detective bestellen om de dief op te sporen, en een deurwaarder voor als de dief wordt gesnapt. De deurwaarder laat de dief dan de schade betalen inclusief de gemaakte kosten om het geld op de dief te verhalen. Dit is moreel omdat de oorspronkelijke eigenaar recht heeft op zijn eigendom. Ook al pakt een dief het eigendom af, het blijft eigendom van de oorspronkelijke eigenaar. Ook als de eigenaar schade krijgt door de dief, dan nog heeft de eigenaar recht op de oorspronkelijke staat van zijn eigendom. De dief moet de schade dus zo goed mogelijk vergoeden. Dit geldt dus ook voor de schade als gevolg van de gemaakte kosten aan deurwaarders en privé-detectives. Dat een en ander is uitbesteed aan een verzekeringsmaatschappij doet geen afbreuk aan dit principe.

Stel dat een dief steelt, en de verzekeringsmaatschappij van het slachtoffer huurt een privé-detective in die de dief opspoorde. Een deurwaarder neemt de opdracht aan van de verzekeringsmaatschappij en stuurt een brief naar de dief, dat hij binnen twee weken het schadebedrag moet betalen. Nu kan het zijn dat de dief, of de rechtsbijstandverzekering van de dief, bezwaar maakt tegen de schadevordering. Er ontstaat dan een behoefte aan arbitragecommissies. Dat zijn commissies die bij een geschil beslissen wie er gelijk heeft, of welke

schikking redelijk is. Arbitrage betekent bemiddeling of rechtspraak. Als beide conflicterende partijen twee verschillende arbitragecommissies willen benoemen, ontstaat er bij arbitragecommissies een behoefte aan het maken van afspraken die aangeven welke derde arbitragecommissie door de twee benoemde commissies wordt aangewezen om de knoop door te hakken. Tussen verzekeringsmaatschappijen onderling wordt al lang gebruik gemaakt van arbitrage-procedures en arbitrage-commissies.

Schadeverzekering (ook tegen vandalisme) is natuurlijk ook mogelijk, en dus ook het door de verzekeringsmaatschappij verhalen van de schade op de vandaal. Maar hetzelfde geldt ook voor bijvoorbeeld moord. Bij levensverzekeringen kan de schade voor de verzekeringsmaatschappij zo op de eventuele moordenaar worden verhaald. Hoewel veel moorden door geen enkel systeem kunnen worden voorkomen en de meeste moorden onopgelost blijven, is het toch goed om moord tenminste financieel onaantrekkelijk te maken. Moord mag niet lonend zijn. Dit kan bijvoorbeeld de hoeveelheid roofmoord beperken. Bovendien geeft het een financiële prikkel om moordenaars op te sporen. De individu heeft dus ook uit veiligheidsredenen een motief om zo'n levenverzekering te sluiten[13]. Via de verzekeringsmaatschappijen zal zo een rechtsorde gaan ontstaan, waarbij de verzekeringsmaatschappijen financiële prikkels hebben om moordenaars, verkrachters, vandalen en dieven persoonlijk aansprakelijk te stellen voor hun vergrijpen. Er ontstaat zo een structurele macht die opkomt voor de vrijheid van individuen, zodat ze niet het werktuig hoeven te zijn van rovers en verkrachters.

Wanneer een dergelijk systeem een eigen dynamiek krijgt, kan binnen het geldende stelsel van afspraken en arbitrage worden gezocht naar samenwerking met geprivatiseerde gevangenissen en inrichtingen, om mensen die een gevaar voor hun omgeving vormen uit de samenleving te verbannen.

Ook milieuschade kan worden tegengegaan door financiële prikkels. Mensen zouden bijvoorbeeld allerhande milieu-verzekeringen kunnen afsluiten, zoals bodem-sanerings verzekeringen. Ook de schade die astmapatiënten hebben bij smog, zoals de kosten van een luchtzuiveringssysteem in de huiskamer en de medische kosten van een astma-aanval, zijn verzekeraar. Ook kunnen astmapatiënten in het hier voorgestelde stelsel een verzekering sluiten waarbij ze sowieso een uitkering krijgen bij astma-aanvallen als gevolg van smog. Omdat ze dan niet kunnen werken, of gewoon als genoegdoening. Als deze vormen van schade door milieuvuilers worden veroorzaakt, dan zijn de vervuilers verantwoordelijk voor de schade. De verzekeringsmaatschappijen kunnen dan de kosten verhalen op de vervuilers.

Verzekeringsmaatschappijen zouden zo wegbezitters en fabrieken gezamenlijk aansprakelijk kunnen stellen (hoewel ik later zal betogen dat wegbezitters geen overheden hoeven te zijn, kan men hier voor het gemak bijvoorbeeld aan een gemeente of een provinciale overheid denken). Het zal dan nodig zijn dat er groepsarbitrage is tussen de verzekeraars, fabrieken en wegbezitters. De wegbezitters kunnen de kosten van de milieuschadeclaims weer verhalen op de autorijders, via het berekenen van hogere prijzen om van het wegennet gebruik te maken. Zij kunnen bijvoorbeeld tol heffen en extra tol vragen voor de milieuvuiling. Hoewel dit momenteel nog op de meeste tolwegen niet gebruikelijk is, zal in de informatiemaatschappij tol elektronisch worden geheven bij het rijden langs een scanner (hierover meer in hoofdstuk 10). Wegeigenaren kunnen zo de tol afhankelijk maken van de vervuiling. Dieselauto's betalen minder tol dan benzine-auto's. Gasauto's betalen weer minder. Lijnzaadolieauto's en alcoholauto's zijn nog goedkoper. Elektrische auto's zijn het goedkoopst. Zodoende is er een financiële prikkel om het milieu te sparen.

De hier genoemde aansprakelijkheid-procedures kunnen ook plaats vinden buiten verzekeringsmaatschappijen om. Als ik bijvoorbeeld ongezonde stoffen binnen krijg, of op een andere manier last heb van een chemische fabriek, of van een weg, dan kan ik een proces beginnen via particuliere arbitragecommissies om mijn schade te verhalen. Dit werkt

natuurlijk het beste als ik veel medestanders heb, zodat er groepsarbitrage kan plaatsvinden. De arbitragecommissie kan geld verdienen door de gemaakte arbitragekosten in rekening te brengen van degene die het geschil verliest. Ook bij moord, verkrachting en diefstal zou men buiten verzekeringsmaatschappijen om de daders kunnen opsporen en aansprakelijk kunnen stellen via een arbitragecommissie. De arbitragecommissies kunnen ook hier geld mee verdienen. Ook bij het verdelen en veilen van eigendom op grond, grondstoffen en andere te privatiseren staatsbezittingen en -bedrijven zullen arbitragecommissies een grote rol gaan vervullen.

Afval

Een individualistische wereld vereist een individuele aanpak van afvalproblemen. Het hierboven genoemde principe geldt ook op kleinere schaal. Ieder individu is verantwoordelijk voor zijn eigen consumptie, en de vervuiling die dit veroorzaakt. Indien mensen van hun afval verlost willen worden, moeten zij daarvoor betalen aan private vuilophaaldiensten. Hoe meer afval men aan de vuilnisman wil meegeven, hoe meer men betaalt. Wie zijn afval illegaal in het milieu stort, moet zo zwaar "beboet" worden dat mensen dit risico niet willen lopen (mensen kunnen hun tuinen en bossen verzekeren tegen illegale storting van afval; de verzekeringsmaatschappij kan dan de schade verhalen op de dader - en stelt bijvoorbeeld parkwachters in ter controle).

Uiteraard moet het worden voorkomen dat mensen hun vuilniszak bij de burens zetten, om niet zelf voor de kosten op te draaien. Dit kan worden voorkomen door de vuilniszakken te coderen, bijvoorbeeld met postcode en huisnummer. Men hoeft dan nooit te betalen voor andermans afval. Het gebruik van verkeerde (ongecodeerde) zakken is op te vatten als straatvervuiling, en kan worden "beboet". Zodoende ontstaat de vrijheid om niet te worden geschaad door andermans vuil. Doordat mensen een economisch motief hebben om weinig afval te veroorzaken, zullen mensen ook meer behoefte hebben aan producten met weinig verpakking.

Waarschijnlijk zullen er kortingen worden gegeven door de vuilophaaldienst voor gescheiden afval, omdat dit voor de vuilnisdienst ook minder kosten met zich meebrengt. Net zoals de fabriek, is ook de vuilverbranding verplicht schadevergoedingen aan (de verzekeringsmaatschappijen van) omwonenden te betalen voor luchtvervuiling. De hoogte van de schadevergoeding is afhankelijk van de

mate van vervuiling. Daarom zal de vuilnisdienst minder schadevergoeding hoeven te betalen voor groen afval en papierafval dan voor plastic afval. De vuilnisdienst zal voor het ophalen van groen afval en papierafval ook minder aan de huishoudens doorberekenen, dan voor het ophalen van plastic afval. Consumenten zullen dan in de winkels vaker de voorkeur geven aan producten, waarvan na gebruik weinig en natuurvriendelijk afval overblijft.

Een eigen overheid kiezen

In de vrije markt kunnen alle individuen hun verzekeringen stuk voor stuk sluiten naar behoefte. Maar dat is een nauwkeurige en tijdrovende bezigheid. Er komt dan een gat in de markt voor verzekeringspakketten die mensen ineens voor van alles verzekeren wat ze nodig hebben. Het kiezen van verschillende verzekeringspakketten leidt zodoende tot een systeem waarin mensen hun eigen "overheid" (= standaard verzekeringspakket) kiezen. Deze "overheid" is dan uiteraard vrijwillig, en heeft door de concurrentie een prikkel tot klantvriendelijkheid. Zo zal er bijvoorbeeld een levensverzekering in dit standaardpakket zitten, die verhaald kan worden op de moordenaar. Moordenaars hebben dan een financiële prikkel om niet te moorden, en er is een financiële prikkel om moordenaars op te sporen. Uiteraard zijn mensen ook standaard verzekerd tegen het krijgen van arbeidsongeschikte nakomelingen. De verzekering betaalt deze nakomelingen dan "WAO", en waar nodig hun inrichting. De vrijwillig gekozen "overheden" kunnen zo de producten rechtsorde, sociale verzekering en een schoon milieu op de markt van vraag en aanbod aanbieden. Tussen de verschillende "overheden" zal een uitgebreid arbitragenetwerk gaan ontstaan, om geschillen op efficiënte wijze op te lossen.

Er bestaat natuurlijk de vrijheid dat individuen zich toch onttrekken aan al deze fantastische mogelijkheden, en er zal dus in sommige gevallen toch iemand zonder inkomen komen te zitten. Gelukkig kunnen we dan nog altijd rekenen op de liefde die individuen voor andere individuen hebben. In Nederland gaan jaarlijks miljarden om in het liefdadigheidscircuit. En daar is de waarde van het (onbetaalde) vrijwilligerswerk niet eens bij inbegrepen. De enkele randgevallen die zich onttrekken aan de normale procedures van verzekering, kunnen ongetwijfeld op deze wijze, of door familie, worden gefinancierd. Op deze wijze kan ook beter een onderscheid worden gemaakt tussen de armen die een probleem hebben aan de inkomstenkant en de armen die een probleem hebben aan de uitgavenkant (d.w.z. die niet met geld om

kunnen gaan). De laatste groep is het grootste, en hier is eerder counseling en sanering dan echte financiële hulp de oplossing.

Onze centraal afgedwongen overheid, zoals we die nu kennen, wordt dankzij al de genoemde ontwikkelingen op het gebied van zekerheid overbodig. De bevolking van individualisten zal haar vertrouwen in de overheid opzeggen, en daardoor zal de staat ten einde komen. Eindelijk zullen we dan verlost zijn van al haar vrijheidsbeperkende regeltjes en geldverspilling. Iedereen kan dan zijn eigen "overheid" kiezen.

Keuze, Verantwoordelijkheid en Politiek

Toen architecten van onze republiek de fantastische woorden van de Grondwet en de Onafhankelijkheidsverklaring schreven, ondertekenden zij een belofte die aan elke Amerikaan ten deel zou vallen. Dit was een belofte dat alle mensen de garantie zouden krijgen op de onaantastbare rechten op leven, vrijheid en het nastreven van geluk.

- **Martin Luther King**

De individu is in zijn leven verantwoordelijk voor zijn eigen daden. Deze verantwoordelijkheid brengt het recht met zich mee, om verantwoordelijk te handelen en te leven. Alleen als je in de mogelijkheid kunt zijn om verantwoordelijk te handelen en te leven, kun je verantwoordelijk worden gehouden voor je daden. Dus het zou dan mogelijk kunnen zijn om de goede keuze dan wel de verkeerde keuze te maken. Wat je ook kiest, je bent er verantwoordelijk voor. En meestal kun je niet alleen kiezen tussen goed en verkeerd, maar kun je kiezen uit een grote hoeveelheid mogelijkheden. Maar wat je ook kiest, je moet de verantwoordelijkheid ervan dragen.

In feite is het leven zo, dat je eigenlijk constant keuzes moet maken. Bij elke beweging die je maakt, had je ook een andere beweging kunnen maken. Ook niet kiezen is een keuze, omdat de consequentie een keuze is om niets te doen. Dit is allemaal in diepte geanalyseerd door de existentialisten, zoals Jean-Paul Sartre. Dat je de hele dag beslissing neemt, dat deze beslissingen consequenties hebben, en dat je verantwoordelijk bent voor al de consequenties die dat met zich meebrengt.

Dit alles impliceert dat je een recht hebt om een verantwoordelijk leven te leiden. Je hebt het recht om te kiezen welke acties je onderneemt, of niet, zodat het in overeenstemming is met je verantwoordelijkheid.

Verantwoordelijkheid betekent ook dat je de verkeerde keuze kunt maken. In het kort betekent dat het recht om keuzes te maken in je eigen leven.

Dit recht brengt tevens een aantal andere rechten met zich mee, onder meer het recht om te bepalen tot welke groepen je al dan niet wilt behoren; welke risico's je wilt nemen, en hoe je je leven wilt inrichten. En daarom ben je verantwoordelijk voor al deze keuzes.

De politieke consequentie van dit idee is de extropiaanse samenleving. Dit betekent dat mensen in een samenleving, bijvoorbeeld in een land, kunnen kiezen tot welke overheid ze behoren. In een standaard democratie, stemmen mensen op één van verschillende partijen, en de coalitie van partijen die de verkiezingen winnen hebben dan voor een aantal jaar de macht (met een compromis tussen de standpunten van de verschillende partijen van de coalitie). Als bijvoorbeeld CDA en VVD een meerderheid hebben bij de verkiezingen dan leven de mensen die PVDA hebben gestemd dus een aantal jaar onder een bewind dat een compromis is tussen VVD en CDA. En andersom natuurlijk. In de extropiaanse samenleving zouden er naast elkaar een PVDA-overheid, een CDA-overheid en een VVD-overheid kunnen bestaan binnen dezelfde landsgrenzen. En de mensen zouden kunnen kiezen van welke overheid ze lid willen worden. De VVD-ers bijvoorbeeld zouden contributie ("belastingen") betalen aan de VVD-overheid, terwijl de PVDA-ers contributie zouden betalen aan een PVDA-overheid. En de PVDA-ers zouden profiteren van de uitgaven van de PVDA-overheid, zoals het uitkeringstelsel en de gezondheidszorg, etc. Terwijl de VVD-ers zouden profiteren van de VVD-uitgaven.

In feite zou het zijn als twee landen die naast elkaar liggen, met elk een eigen overheid. Er zou handel en samenwerking zijn. Maar het verschil is dat de mensen van beide landen niet naast elkaar leven, maar door elkaar heen leven in één land.

Hoe zouden Thomas Jefferson en Mahatma Gandhi zich nu voelen als ze zouden zien wat er van hun idealen was gekomen onder de parlementaire democratie?

Het zou dus mogelijk zijn dat mijn rechter buurman, die onder een VVD-overheid leeft, minder contributie betaalt (als een vervanger van belastingen) maar ook minder zou profiteren van uitgaven van zijn VVD-overheid wanneer hij zonder werk zit. En mijn linker buurman leeft onder een PVDA-overheid, betaalt meer contributie ("belastingen") maar zal meer uitkering ontvangen als hij zonder werk zit.

Er zouden regeringen kunnen zijn met een erg kleine overheid, en waar sociale zekerheden gekocht worden bij verzekeringsmaatschappijen op de vrije markt. De mensen die lid zijn van deze overheid zullen erg weinig contributie hoeven te betalen ("belastingen"). Er zouden ook mensen zijn die behoefte hebben aan meer sociale zekerheid dan een verzekeringsmaatschappij kan bieden. Zou een verzekeringsmaatschappij in de vrije markt bijvoorbeeld uitkeren aan iemand die te depressief is om te kunnen werken? Bovendien staan er in de polissen van verzekeringsmaatschappijen altijd een hoop voorwaarden die van allerlei situaties uitsluiten. Er zijn ongetwijfeld mensen die willen dat hun overheid hun meer sociale zekerheid biedt, en bereid zijn om daar een hogere prijs voor te betalen.

In de huidige situatie van de meeste landen, moet iedereen leven onder een overheid die een compromis is tussen twee of meer standpunten. In de extropiaanse samenleving daarentegen, zou iedereen onder de overheid van zijn eigen standpunt kunnen leven. En er zouden ook veel meer verschillen kunnen zijn tussen de verschillende overheden. Mensen zouden van allerlei experimenten kunnen doen met hoe ze zichzelf willen organiseren, zonder hun experimenten aan anderen op te dringen. Het type overheid dat je kiest is natuurlijk je eigen verantwoordelijkheid. Als je bijvoorbeeld kiest voor een overheid die niet uitkeert als je zonder werk zit, dan moet je de consequenties van deze keuze ook zelf dragen. Je zou dan dus geld gespaard moeten hebben. Hetzelfde geldt voor subsidies aan universiteiten. Stel dat overheid A subsidie uitkeert aan de Universiteit van Amsterdam. Natuurlijk wil overheid A dan dat die subsidie alleen maar ten deel valt aan de studenten die horen bij overheid A, en niet aan de studenten die horen bij overheid B, die geen subsidie aan de Universiteit van Amsterdam heeft uitgekeerd. Dus overheid A vraagt de Universiteit in tegenprestatie van de subsidie, om andere kosten te berekenen voor de studenten van overheid A dan voor studenten van overheid B – zodanig dat de subsidie niet naar studenten van overheid B vloeit. Studenten van overheid B betalen dus meer, omdat alle kosten die het studeren met zich mee

brengt in de kostprijs voor de studenten worden meegenomen. Terwijl studenten van overheid A minder betalen, omdat de subsidie de kostprijs van hun studie heeft verkleind. Dus studenten van overheid B die geen rijke ouders hebben, moeten wellicht een deal maken met een bedrijf, en beloven dat ze daar later gaan werken, om zo een deel van hun studie te kunnen financieren. Of ze moeten een deal maken met het leger, of een studentenbaantje naast hun studie hebben, etc. Terwijl studenten van overheid A die geen rijke ouders hebben minder hoeven te betalen aan studiegeld, waardoor het voor hen gemakkelijker wordt om te studeren. Uiteraard zal overheid A die kosten wel weer verrekenen met de contributie (“belastingen”) zodat de contributie van overheid A weer hoger is.

Het kan ook zijn dat overheid A zijn onderwijs subsidies ziet als investeringen in de kennis van zijn leden, en dan niet wil toezien dat de afgestudeerde leden naar hun studie lid worden van overheid B zodat ze zelf niets hoeven bij te dragen. Ook dit soort zaken kunnen worden gevangen in contracten, die zeggen dat als een afgestudeerd lid van overheid A overgaat naar een lidmaatschap bij overheid B, dat het betreffende subsidiedeel dan als lening wordt beschouwd die alsnog moet worden terugbetaald.

Wat zou er gebeuren met iemand die wordt geboren met een handicap, zodanig dat hij niet kan werken, terwijl zijn ouders horen bij een overheid die in zulke gevallen geen uitkering ter beschikking stelt? En stel dat die ouders niet betalen voor het eten dat hun kind nodig heeft, wanneer het kind 18 jaar is geworden. Natuurlijk zal zoiets niet vaak voorkomen, maar het zou toch wel kunnen gebeuren. In de huidige samenleving leidt de uitkomst van de democratie tot een politiek waarbij een hoop geld wordt besteed aan ontwikkelingshulp. Er wordt geld betaald aan een andere overheid, of aan bewoners die onder een andere overheid vallen. Hetzelfde geldt voor verschillende overheden die binnen de landsgrenzen van hetzelfde land vallen. Er zullen andere overheden zijn die betalen voor hun mensen wanneer ze arbeidsongeschikt zijn door een handicap. Deze overheden zouden ook, bij wijze van ontwikkelingshulp, kunnen beslissen om hun lidmaatschap ook aan te bieden aan kinderen die worden geboren met een handicap onder een andere overheid – zodat ze zo’n kind een uitkering kunnen doen toekomen in dit soort bijzondere gevallen. Als in een bepaalde overheid de uitkomst van de democratie is dat mensen met een handicap een uitkering kunnen krijgen bij arbeidsongeschiktheid, dan zou in een extropiaanse samenleving dit ook de uitkomst zijn van de meeste

concurrerende overheden. Er zou een meederheid voor zijn om in dit soort gevallen uitkeringen aan te bieden, ook al behoorden de uitkeringsbehoefte tot een andere overheid binnen dezelfde landsgrenzen.

Je zou kunnen beargumenteren dat het een gebrek aan solidariteit van de mensen van de overheid die in dit soort gevallen geen uitkeringen verstrekt. Maar wellicht hebben zij wel andere manieren om met deze zaken om te gaan. Misschien halen ze wel op vrijwillige basis geld op voor deze zaken. Ik zou zeggen dat het opdringen van beslissingen, het opleggen van je ideeën, je solidariteit proberen op te leggen aan groepen die daar geheel anders over denken, niet een goed idee is. Het is een eerste stap op weg naar het ontkennen van hun eigen verantwoordelijkheid. Dan liever bij wijze van ontwikkelingshulp extreme gevallen van andere overheden oplossen door gehandicapte uitkeringsbehoefte een lidmaatschap van een andere overheid aan te bieden.

Justitie

Wat zou er gebeuren als een lid van overheid A een conflict heeft met een lid van overheid B?

Stel dat ze verschillende wetten hebben. Het zou hetzelfde zijn als wanneer er een auto ongeluk is waarbij twee mensen betrokken zijn die een verschillende verzekeringsmaatschappij hebben voor hun autoverzekering. Tussen alle verzekeringsmaatschappijen zijn er overeenkomsten over hoe men met dit soort zaken omgaat, en wie dan welk percentage moet betalen bij welk percentage schuld aan het verkeersongeluk. Soms hebben ze al een aantal compromissen van tevoren uitgewerkt. Er zijn ook al contracten tussen de verzekeringsmaatschappijen die zeggen welke arbitragecommissie in het leven wordt geroepen wanneer de contracten niet duidelijk zouden zijn, en het conflict niet zou kunnen worden opgelost zonder arbitrage.

Dit zou ook het geval zijn tussen verschillende overheden binnen de landsgrenzen. Als een lid van overheid A een conflict heeft met een lid van overheid B, dan zullen de contracten tussen A en B aangeven hoe het dit conflict wordt omgegaan. Er zou zelfs een hoger beroep op de arbitragecommissie mogelijk kunnen zijn.

Dus stel dat een persoon van overheid A een probleem heeft met een persoon die lid is van overheid B, omdat deze laatste de lucht heeft vervuild die het lid van overheid A moet inademen. Overheid A zegt dat, in dit soort gevallen, de vervuiler moet betalen, en wel € 1000,- aan het slachtoffer. Maar overheid B zegt dat er geen sprake is van een misdaad, en dat de actie ongestraft moet gaan. Nu moeten overheid A en B hebben besloten wat ze in dit soort zaken hiermee gaan doen. Daarvoor worden compromissen gesloten, want het kan ook zijn dat in andere zaken de claims de andere kant opgaan - dus is het voor beide partijen aantrekkelijk om een compromis te sluiten voor een heleboel van dit soort mogelijke conflicten. Wellicht komt er uit het compromis dat de vervuiler nu € 500,- moet betalen aan het slachtoffer. Het kan ook zijn dat dit soort bedragen niet zo duidelijk staan in het contract tussen A en B, maar dat er alleen een contract is waarin staat dat dit conflict wordt geslecht door arbitrage commissie C. En wellicht zegt C wel dat de vervuiler € 700,- betaalt aan het slachtoffer. Elke overheid zal zijn eigen deurwaarders en politie hebben om dit soort bedragen ook daadwerkelijk op te halen. Ook zal elke overheid zijn eigen gevangnissen hebben voor moordenaars etc.

Verderop in dit boek bespreek ik nog de defensieve situatie, waaronder de onwaarschijnlijkheid dat al deze overheden militair slaags raken met elkaar.

Monopolie

If "collusion" must be stopped, and cartels must be broken up by the government, i.e., if to maintain competition it is necessary that cooperation be destroyed, then the "anti monopolists" must advocate the complete prohibition of all corporations and partnerships.

- Murray Rothbard

In dit hoofdstuk bespreek ik het volgende standaardargument tegen een vrije markt economie:

In een vrije markt economie ontstaan vanzelf monopolies en/of kartels, die de gehele markt gaan beheersen en vervolgens de prijzen verhogen. Juist de armen zijn hier het meeste de dupe van zijn.

Mijn definitie van een monopolie is een bedrijf of organisatie welke een bepaald product levert zonder dat andere bedrijven of organisaties datzelfde product leveren.

Mijn definitie van een kartel is een groep bedrijven of organisaties dat een bepaald product levert zonder dat andere bedrijven of organisaties datzelfde product leveren, en die prijs of productie afspraken maken en zich hieraan houden.

De monopolies en kartels zijn in drieën te delen:

- 1 natuurlijke monopolies en kartels
- 2 monopolies en kartels op basis van geweld
- 3 monopolies en kartels op basis van marktpositie

Deze drie vormen van monopolies en kartels worden hierna achtereenvolgens behandeld.

Natuurlijke monopolies en kartels

Onder natuurlijke monopolies en kartels versta ik monopolies en kartels op producten die vanwege hun unieke aard in het bezit van een persoon of bedrijf zijn. Als iemand bijvoorbeeld eigenaar is van een unieke grondstofmijn, dan heeft deze persoon een natuurlijk monopolie op deze grondstof. Zo heeft ook ieder mens een natuurlijk monopolie op zijn eigen verstand. Als er van de eerder genoemde grondstof twee eigenaars zijn die samen prijsafspraken maken over deze grondstof, dan vormen zij samen een kartel.

Monopolies en kartels op basis van geweld

Onder monopolies en kartels op basis van geweld, versta ik monopolies en kartels die concurrentie met geweld wordt tegenhouden. Als ik bijvoorbeeld een brood verkoop, en de maffia vermoordt alle mensen die proberen om met mij te concurreren, dan heb ik een monopolie op brood op basis van geweld. Ook staatsmonopolies vallen onder deze categorie. Veel staten die zich graag in sterke mate met de economie willen bemoeien, hebben veel bedrijven genationaliseerd en de concurrentie verboden. Als je toch daarmee gaat concurreren wordt je gedwongen daarmee op te houden, desnoods met gebruik van politieoptreden. Ook bestaan er kartels op deze basis, zoals de banken in Nederland.

Subsidie kan ook een soort monopolies/kartels op geweldsbasis veroorzaken. Tegen het gesubsidieerde onderwijskartel valt door de subsidies moeilijk te concurreren. En de subsidie kan alleen worden gegeven dankzij belastingheffing, welke op haar beurt alleen mogelijk is dankzij de uiteindelijke dwang door de politie.

Voorbeelden van overheidsmonopolies, of door de overheid beschermde monopolies en kartels, zijn gezondheidszorg, het verzekeringswezen, taxi's, TV-kabel-maatschappijen en nutsbedrijven.

Monopolies en kartels op basis van marktpositie

Onder monopolies of kartels op basis van marktpositie versta ik de afwezigheid van concurrentie zonder dat dit het gevolg is van geweld of een natuurlijk monopolie of kartel. Als ik bijvoorbeeld brood verkoop zonder dat iemand anders dat doet, dan heb ik een monopolie op brood.

In een vrije markt economie, een economie die gescheiden is van de staat zonder bemoeienis met de economie, zijn per definitie geen monopolies of kartels op basis van gewelddadige dwang.

Monopolies op basis van marktpositie zijn niet erg waarschijnlijk. Zo is het haast ondenkbaar dat de gehele broodverkoop in handen zou zijn van één broodmaatschappij. De angst dat zo'n monopolie de broodprijzen tot een voor veel mensen onbetaalbaar hoog niveau zou verhogen is volgens mij onterecht. Er zou dan namelijk een markt komen voor concurrenten die het brood goedkoper verkopen. Alle klanten gaan dan naar de goedkoopste aanbieder die vervolgens stinkend rijk wordt. Dit is voor deze concurrent veel winstgevender dan zich aan te sluiten bij het monopolie, om samen een kartel te vormen. Door onder de prijs van het monopolie te zitten liggen voor de concurrent de tonnen namelijk op straat. Er is dan tevens een markt voor banken om hierin te investeren.

Een groot bedrijf heeft voordeel wegens grootschalige productie ten opzichte van kleine bedrijven, en zou daarom wellicht een monopolie kunnen vormen omdat concurrenten meestal klein beginnen. Als producten immers op grote schaal worden vervaardigd zijn ze wellicht goedkoper omdat efficiëntere machines bij grootschalige productie

rendabel kunnen worden. Hier staat echter tegenover dat grotere bedrijven meer bureaucratie kennen dan kleinere bedrijven. Hierdoor zijn grotere bedrijven inflexibel bij het invoeren van nieuwe productieprocessen en producten, hetgeen weer in het voordeel van kleinere bedrijven werkt. Het zorgt er vaak voor dat grotere bedrijven juist méér overhead hebben. Als grotere bedrijven toch goedkoper kunnen werken, wil dat nog niet zeggen dat ze nooit concurrentie zullen krijgen. Als ze hun prijzen maar duur genoeg maken, wordt concurrentie toch rendabel. De kleinere concurrenten zijn dan ondanks het schaalvoordeel van de monopolist goedkoper, omdat de monopolist de prijzen heeft verhoogd. Er zijn ongetwijfeld mensen die hierin willen en kunnen investeren. Aan de andere kant, als een bedrijf een monopolie behoudt omdat het goedkoper produceert dan anderen zouden kunnen, en de prijzen evenredig goedkoop houdt, dan hebben consumenten alleen maar voordeel bij dit monopolie vanwege de lage prijzen.

Sommige mensen brengen hier tegenin dat deze monopolies bij concurrentie hun prijzen zullen verlagen, totdat de concurrentie weer failliet is, en dan hun prijzen weer zullen verhogen. Er is dan echter een markt voor het direct neerzetten van een grootschalige concurrent, die dus even goedkoop is. Dat is geen fantasie: grootschalige bedrijven rijzen soms als paddestoelen uit de grond. Bovendien hoeven grootschalige bedrijven helemaal niet zo héél groot te zijn. Slechts één exemplaar van een hoog-efficiënt productiemiddel is voldoende voor het schaalvoordeel. De meeste fabrieken hebben een aantal van deze machines bij elkaar staan. Eén van deze machines levert hetzelfde voordeel per product, en is dus genoeg om te kunnen concurreren.

In deze discussie over monopolies had het woord monopolies ook kunnen worden ingevuld met het woord kartel, waarover min of meer hetzelfde kan worden gezegd. Een verschil is dan natuurlijk dat de concurrent in het kartel kan worden opgenomen, hoewel elke nieuwe concurrent extra productie oplevert waardoor de prijs moet zakken om te totale productie te kunnen verkopen. Bij relatief hoge prijzen ontstaat dan echter toch weer een markt voor opnieuw een nieuwe concurrent, die weer kapitalen kan verdienen door onder de prijs te gaan zitten.

Tot nu toe ging ik in deze discussie nogal statisch met de markt om, en dat vertekent het beeld van de markt enigszins. Het is namelijk niet zo dat brood slechts concurreert met brood, of witbrood slechts concurreert met witbrood. Als het brood om een of andere reden te duur wordt, kunnen mensen immers ook crackers, muesli of bananen kopen. Als

pennen te duur worden kun je ook potloden, houtskool, krijt of computers gebruiken. Als je de bioscoop te duur vindt kun je ook naar het theater of uit eten gaan, of van hetzelfde geld een pijl en boog kopen. In feite kun je je geld aan een heleboel verschillende dingen uitgeven, die dus allemaal met elkaar concurreren. Het idee dat natuurlijke monopolies of kartels, en monopolies en kartels op basis van marktpositie hun prijzen sterk zouden verhogen nadat ze de concurrenten eruit werken, is in dit licht absurd. In het onwaarschijnlijke geval dat er een broodkartel zou ontstaan en dat dit kartel de prijzen drastisch zou kunnen verhogen zonder dat er nieuwe concurrenten ontstaan, zouden de mensen in ieder geval over kunnen gaan op muesli of iets anders. Op deze wijze zullen de broodverkopers hun prijzen dus niet al te hoog maken, aangezien ze dan teveel last hebben van concurrentie van allerhande andere (eventueel eetbare) producten.

Dit geldt natuurlijk ook voor grondstoffenkartels. Voor olie geldt bijvoorbeeld dat het op allerlei plaatsen kan worden opgeboord, maar dat het in bepaalde landen goedkoper naar boven te halen is. Als deze landen hun prijzen echter te hoog maken, dan zal elders naar olie worden geboord, of zal men gebruik maken van andere energiebronnen (zoals alcohol, speciale cactusolieën, amoniakcentrales, windenergie, zeegolven energie, zonne-energie, etc.). Door de concurrentie van alles met alles, heeft deze concurrentie een drukkend effect op de prijzen. Zodoende neigen de prijzen naar de kostprijs (plus het ondernemerssalaris en investeringskosten). Dit proces zou pas kunnen worden doorbroken met het tot stand komen van een kartel op ALLE producten (zodat je nergens meer iets anders kan kopen). Dit is volgens mij niet een realistisch scenario (zeker niet in een vrije markt economie).

Het feit dat monopolies en kartels op de markt nauwelijks voorkomen verklaart waarom de overheid zich hoogst zelden bezig houdt met het uitvoeren van monopolie en kartelwetgeving. Het is niet zo dat de staat continu in gevecht is met een markt die van nature monopolies en kartels voortbrengt. In tegendeel: de overheid beperkt over het algemeen juist de concurrentie.

Op de markt van microchips is een hevige concurrentie, terwijl dit een hoog investeringsproduct is. De economische theoretici die stelden dat juist op deze hoog investeringsterreinen monopolies of kartels op de vrije markt zouden ontstaan, kunnen hun theorieën dus ontkracht zien door de praktijk. Intel heeft namelijk geen monopoliepositie (marktleider zijn is

iets geheel anders dan een monopolie hebben).

Een bijzonder probleem met betrekking tot concurrentie wordt gevormd door concurrerende overheden. Het is namelijk mogelijk dat grotere "overheden" gaan beweren dat kleinere "overheden" onrechtmatig handelen, en dat dit reden is om een kleinere "overheid" als illegaal te gaan beschouwen. De grotere "overheid" zou zelf kunnen stellen dat deelname aan een organisatie binnen de kleinere "overheid" als misdadig kan worden beschouwd, en op grond daarvan het functioneren van de kleinere "overheden" door middel van gewapende dwang onmogelijk maken. Dit leidt ertoe dat de "grotere" overheden een kartel of monopoliepositie kunnen verkrijgen met alle gevolgen van dien. Daarom valt en staat een samenleving van "concurrerende overheden bij het fundamentele en gewaarborgde recht op VRIJHEID VAN VERENIGING. Dat wil zeggen dat nooit, onder geen enkele omstandigheid, verenigingen of organisaties verboden mogen worden, of illegaal mogen worden verklaard. Alleen de individuele handelingen van personen mogen leiden tot een bepaalde rechtsgang met eventuele consequenties. Dit kan eventueel ook gelden voor het opdracht geven tot of organiseren van agressief geweld. Maar nooit zou een organisatie verboden mogen worden. Dan alleen kan een samenleving concurrerende overheden kennen.

Dat wil niet alleen zeggen dat deze rechten moeten worden opgeschreven, bij wijze van een grondwet. De grondwet is namelijk een stuk papier en heeft als zodanig niet voldoende gezag. Het zal dus actief moeten worden ondersteund door middel van boycot. Op het moment dat een grote "concurrerende overheid" besluit een kleinere te verbieden of als illegaal te bestempelen, dan is het zaak dat de leden van de grotere "overheid" allen hun lidmaatschap opzeggen en laten overgaan in een lidmaatschap bij een andere "overheid".

Alleen op deze manier is het mogelijk om kartelvorming tegen te gaan in het geval van concurrerende overheden.

Over Wegen, Dijken, Rivieren en Legers

Since "public property" is a collective fiction, since the public as a whole can neither use nor dispose of "its" property, that "property" will always be taken over by some political "elite", by a small clique which will then rule the public - a public of literally dispossessed proletarians.

- Ayn Rand

Infrastructuur

Onder infrastructuur versta ik wegen, straten, het luchtruim, spoorwegen, diverse kabelnetten en de waterwegen. Hier bespreek ik de privatisering van wegen, waterwegen en straten.

I.p.v. wegenbelasting kan elektronisch tol worden geheven door middel van scanners. Onder elke auto kan een magneetstrip zitten, zoals bij een giromaatpas. Bij het voorbijrijden van een scanner wordt dan automatisch een bedrag in rekening gebracht. Het rijden zonder zo'n magneetstrip is dan natuurlijk strafbaar: je betreedt dan andermans eigendom zonder diens toestemming. De wegeigenaar kan zo nu en dan verkeerspolitie inhuren om magneetstriploze rijders te beboeten, die worden geregisterd doordat er een auto zonder magneetstrip passeert, en er dan een foto wordt genomen. In verschillende landen (waaronder Californië) wordt er al geëxperimenteerd met dergelijke tolheffing, en ook in Nederland wordt over dit soort experimenten nagedacht. Een verschil tussen een geprivatiseerde oplossing van rekeningrijden enerzijds, en een staat die rekeningrijden gaat toepassen anderzijds, is dat als de staat dit gaat doen er geen garantie is dat dit in plaats komt van de wegenbelasting, de BMP en de accijns op benzine. Wellicht laat de overheid dit allemaal naast elkaar bestaan. Daarnaast heeft de staat dan een monopolie op rekeningrijden, en kan de auto dus als "melkkoe" worden gebruikt. Daarom is rekeningrijden in combinatie met het privateren van snelwegen en brugger een veel autovriendelijkere oplossing.

De wegen, bruggen, viaducten en tunnels hoeven geen staatseigendom te blijven. Zij kunnen worden geprivatiseerd. Het onderhoud kan immers betaald worden uit de tol. Net zoals bij ieder ander goed werkt concurrentie op infrastructuur prima. Er zijn immers vele wegen die naar Rome leiden. Net als voor andere goederen zullen er geen problemen komen door vorming van monopolies en kartels (zie hoofdstuk 9). Een concurrerende weg kan men aanleggen door de betreffende

landeigenaren uit te kopen (waarschijnlijk boeren). Aangezien wegen niet kaarsrecht hoeven te lopen, heeft men steeds keuze uit het uitkopen van verschillende landeigenaren (boeren) die naast elkaar terrein hebben. De boeren kunnen aan een wegeigenaar waarschijnlijk veel meer vragen voor hun grond, dan aan een eventuele andere boer die het land zou willen kopen. De keuze van de wegondernemers is immers beperkt. De boeren kunnen dus dikke winst maken door hun land te verkopen aan wegondernemers. De boeren zullen zodoende concurreren wie die dikke winst mag opstrijken. Dit voorkomt weer dat boeren al te hoge bedragen kunnen vragen. Het is aan de wegondernemers om te bedenken of deze acties zich laten terugbetalen door toekomstige tol. Zodoende bepaalt de markt of en hoe er wegen lopen. Milieuvervuiling en geluidshinder worden natuurlijk meeberekend. De eigenaar wordt aansprakelijk gesteld voor de vervuiling en hinder die hij veroorzaakt. Hij zal schadevergoedingen moeten betalen aan de omliggende wijkbewoners.

Voor waterwegen en luchtverkeersbanen geldt hetzelfde verhaal als voor de wegen. Hieraan kan ik nog toevoegen dat eigenaren van stukjes rivier aansprakelijk kunnen worden gehouden voor wateroverlast uit hun rivier. Zodoende hebben riviereigenaren een prikkel tot goede dijkbewaking aan hun oevers.

De Nederlandse Spoorwegen zijn momenteel op zo'n manier geprivatiseerd, dat er een monopolie is. Dat is natuurlijk erg slecht voor de prijs/kwaliteit verhouding. Naast concurrerende spoorwegen, is de natuurlijke concurrent voor de trein natuurlijk de auto. Door een gebrek aan wegen en rekeningrijden zijn er momenteel zoveel files dat de auto geen goede concurrent van de trein is. Dit verklaart dan ook de slechte prijs/kwaliteit verhouding van de Nederlandse trein.

Straten en trottoirs kunnen ook worden geprivatiseerd. Het lijkt me echter redelijk dat de huidige bewoners al kunnen worden gezien als de eigenaren van hun eigen straat. Daarom stel ik voor de infrastructuur per wijk coöperatief bezit te maken van de bewoners, zoals eigenaren van appartementen een vereniging van eigenaren hebben om het gemeenschappelijke bezit te beheren. De bewoners kunnen dan gezamenlijk de tol bepalen. De bewoners zijn dan de aandeelhouders van de coöperatie.

Om te voorkomen dat de wijken op democratische wijze tot kleine staatjes verworden, kunnen bij overgang van gemeentelijk naar coöperatief bezit beslissingsregels vooraf worden vastgelegd. Deze

kunnen bijvoorbeeld unanimiteit eisen bij veranderingen van de tol of van de verkeersregels. Of bijvoorbeeld 95% van de stemmen. Of bijvoorbeeld: heeft niemand een beargumenteerd bezwaar tegen een voorstel, dan wordt het aangenomen [14].

In de praktijk bestaan er al coöperatieve wegen, ook in Nederland. Dit blijkt in de praktijk goed te werken.

Het is van belang dat hierbij ook het recht op overpad wordt gerespecteerd. Dat is een abstract eigendomsrecht op de route die je al had om van je huis bijvoorbeeld naar je werk te gaan. Indien alleen het fysieke eigendom op straten wordt erkent en niet het recht op overpad, dan zouden individuen kunnen worden ingesloten. Verenigingen van eigenaren van omliggende straten zouden bijvoorbeeld kunnen afspreken dat Pietje door geen van hun straten meer mag gaan, tenzij hij een miljoen Euro betaald. Pietje is dan ingesloten. Ik vind echter dat Pietje een abstract eigendomsrecht heeft op de routes die hij altijd al heeft afgelegd. Dit wil dus zeggen dat voor Pietje een bepaalde manier van transport door de straten mogelijk moet zijn om zijn route te kunnen vervolgen. Hij zou die route minimaal moeten mogen wandelen.

Men zou kunnen overwegen om voor de auto tol te rekenen om het straatonderhoud te financieren. Maar ook een onredelijk hoge tol zou in strijd kunnen worden zijn met het recht op Pietjes route die hij met de auto altijd al had. Je zou dus ook kunnen stellen dat de prijzen redelijkerwijs in verhouding moeten zijn met de kosten van wegonderhoud en dat er geen kosten voor de wegen mogen worden berekend, die het oogmerk hebben om mensen te verhinderen hun routes af te leggen.

Free riding

Free riding is een zeer individualistisch verschijnsel dat zich voornamelijk voordoet bij de financiering van collectieve goederen.

Free riding betekent dat je wel profiteert van een bepaald collectief goed, maar er niet aan mee betaalt.

Collectieve goederen zijn te omschrijven als goederen waarvoor de volgende twee regels gelden:

- 1 Het kost geen extra geld om een extra individu van het goed te laten meeprofiteren.
- 2 Voor geen enkel individu geldt dat hij of zij kan worden uitgesloten van profijt van het goed.

Een voorbeeld van een publiek goed is openbare kunst. Op verschillende plaatsen in Nederland staan kunstwerken opgesteld aan de openbare weg, waarvoor geldt dat iedereen ervan kan genieten, zonder dat het extra geld kost als er één of meer extra individuen naar kijken.

In een situatie van volledige vrijwillige samenwerking, ruil en betaling is het mogelijk dat mensen zich gaan gedragen als free riders ten aanzien van collectieve goederen. Ze kunnen namelijk besluiten om niet mee te betalen en toch te profiteren. Wanneer het om publieke goederen gaat kunnen ze immers niet worden uitgesloten van het gebruik hiervan. Zo kan een kunstliefhebber, in de vrijwillige situatie, genieten van openbare kunstwerken die betaald zijn door anderen, terwijl deze kunstliefhebber er zelf niets aan heeft mee betaald (voor het gemak van dit voorbeeld vergeten we dan even de private wegen, waarbij de tol de kunstwerken langs de weg mede financiert).

Deze situatie kan leiden tot een incomplete marktvoorziening. Als iedereen zich namelijk gedraagt als free rider, dan wordt de kunst bij gebrek aan financiën niet geplaatst, terwijl er wel behoefte aan bestaat.

Deze problematiek geldt ook voor andere collectieve goederen, voornamelijk dijken en defensie.

Forced riding

De Nederlandse overheid lost het free rider probleem doorgaans op door gebruik van dwang. De overheid verplicht burgers belasting te betalen, waarmee diverse collectieve goederen kunnen worden gefinancierd. Belastingontduikers worden bestraft met boetes, onteigening en/of gevangenisstraf. Met behulp van deze dwang wordt free riding zeer moeilijk gemaakt.

Toch is er een groot nadeel verbonden aan die overheidsaanpak: bij dwang zullen er een aantal mensen zullen zijn, die gedwongen worden om mee te betalen aan goederen waar ze geen behoefte aan hebben. Zo betalen in Nederland veel mensen mee aan openbare kunst, terwijl er maar weinigen van genieten. De Amerikaanse Professor Christoffer Lingle noemde dit eens het forced riders probleem: mensen worden gedwongen om mee te betalen aan goederen waar ze niet van profiteren.

De volgende vrije-markt oplossingen voor zowel het free riders als het forced riders probleem wil ik graag onder de aandacht brengen.

Het nationale tekort aan bloed is een free-riders probleem. Bijna Niemand wil bloed geven, maar wel

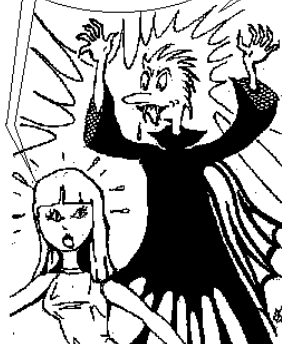

profiteren bij een verkeersongeval. Iedereen moet worden gedwongen om op maandelijkse basis

wat bloed af te staan.

Wie heeft dan het recht om dat bloed met geweld te komen innen?

Ik heb daartoe een stichting opgericht zonder winstoogmerk.

Dijken

Stel dat in een vrije-markt economie nieuw land op de zee wordt veroverd, door bij eb dijken aan de rand van de zee aan te leggen. De droogleggers kunnen het land dan verkopen met een bindend contract dat de kopers geld betalen voor het dijkonderhoud. Tevens kunnen zij de clause aanbrenge dat voor elke volgende eigenaar dezelfde verplichting zal gelden. Elke volgende eigenaar zal dan ook dit contract moeten tekenen.

Zodoende kunnen dijken worden gefinancierd.

In landen waar de overheid dijken heeft aangelegd is de volgende oplossing denkbaar: de huizen grond op gebieden die zonder dijken onder water zouden lopen, bestaat bij gratie van het bestaan de dijken. De bezitter van de dijken (de overheid) maakt het bezit van die huizen grond dus mogelijk. Maar de huidige bezitters van huizen grond hebben nooit voor het eigendomsrecht op DROGE grond betaald. Aangezien het bezit op deze grond echter een geheel vormt met haar droogte (omdat ze anders wegspoelt) zijn de bezitters van land dat door dijken wordt beschermd, nog niet werkelijk de eigenaren van hun land. De huizen grondbezitters kunnen zo hun land werkelijk kopen als ze een contract tekenen aan het dijkonderhoud te zullen meebetalen. De dijken kunnen aldus aan de bewoners worden verkocht in de vorm van een coöperatie (waarbij elke bewoner een aandeelhouder is met een contractuele verplichting aan het dijkonderhoud mee te betalen). In de coöperatie kan democratisch over de hoogte van de betalingen en de dijken worden besloten.

Defensie

Defensie is een moeilijker probleem dan de dijken. Het lijkt mij namelijk niet terecht alle Nederlanders mee te laten betalen aan defensie. De één heeft er behoefte aan, de ander is pacifist. Het lijkt mij onredelijk dat pacifisten zouden moeten mee betalen aan defensie die zij niet wensen. Maar bij vrijwillige betaling kan iedereen net doen of hij pacifist is.

Een leger is derhalve een puur collectief goed.

Een interessante oplossing voor het probleem van financiering van defensie is dat de coöperatieven die straten beheren, een abonnement kunnen nemen op hét of één leger. Ik verwacht dat de natuurlijke grootte van het gebied van een coöperatie ongeveer de grootte zal hebben van een wijk of dorp. Een té groot gebied als eenheid zou onrecht doen aan de verschillen in welvaart. Een rijke buurt zal bijvoorbeeld andere en vooral meer eisen stellen aan de straten dan een armere wijk. De verschillende wijken zullen zich dus een verschillende coöperatie vormen. Een té klein gebied als eenheid zou inefficiënt zijn wegens administratie, riolsystemen, etc.

Stel dat Nederland onbeveiligd gebied is. Een coöperatie zou dan uit veiligheidsoverwegingen kunnen besluiten een abonnement te nemen op hét of één leger. Als ik zelf in een bepaalde regio ging wonen, zou mijn voorkeur uitgaan naar een beveiligd dorp of een beveiligde wijk. Een eventuele agressor zou immers vanuit de lucht binnen kunnen vallen om het dorp te veroveren. Bovendien wil je je ook beschermen tegen aanvallen van andere buurten en wijken. Door zich aan te sluiten bij een leger kan een wijk of dorp ook weer bewoners aantrekken, die graag beveiligd willen wonen, zodat de coöperatie meer geld verdient met de door haar aangeboden diensten. In een vrije markt is natuurlijk geen woningnood, omdat vraag en aanbod op de huizenmarkt elkaar ontmoeten op een natuurlijk punt.

Op zich kan het zijn dat veel wijken zouden gaan free-riden, omdat de kans op een luchtaanval erg klein is binnen een groter bewaakt gebied. Zo heeft Costa Rica ook geen leger. Maar als dit proces zich in een land

zou voortzetten, zou een steeds groter gebied onbewaakt zijn, zodat dit risico weer toeneemt. De behoefte aan beveiliging van wijken en dorpen neemt dan weer steeds toe. Zo bepaalt de markt de mate van defensie. Als er een markt is om een bepaalde wijk te beveiligen met een abonnement op hét of één leger, dan zal de coöperatie daartoe beslissen (al is het alleen maar om te voorkomen dat de bewoners gaan verhuizen naar beveiligde gebieden). Er zullen ook pacifistische wijken en dorpen kunnen ontstaan.

Concurrerende overheden, zoals elders in dit boek geschetst in de extropiaanse samenleving, zullen juist geen legers hebben, omdat dit hun kosten opdrijft. Een leger is namelijk kostbaar en zou de contributie verhogen. Daarom zou een concurrerende “overheid” zonder leger die verder precies hetzelfde beleid voert en dezelfde diensten verleend, de overheid die wel een leger heeft eruit concurreren. Omdat zo’n concurrerende overheid samen met meerdere concurrerende overheden bestaat binnen de landsgrenzen van één land, heeft geen van deze concurrerende overheden zelf grondgebied. Daardoor geldt dat ik de keuze heb om een goedkopere overheid te kiezen zonder leger, waardoor ik bezuinig op de contributie (free-riding). Daarom zal de concurrentiestrijd leiden tot concurrerende overheden zonder legers. Een bijkomend voordeel is dat ze dan ook geen oorlog kunnen voeren.

Omdat wijken wel grondgebied hebben is dat geheel anders. Ik behoor nu eenmaal tot een bepaalde wijk. In de wijk wordt democratisch besloten of er defensie moet zijn in die wijk, al is het maar om je te beschermen tegen de wijk ernaast. Omdat er democratisch wordt besloten per wijk, en je niet van wijk kunt veranderen zonder te verhuizen, is free-riding in dit geval niet mogelijk. De wijk is collectief al dan niet beveiligd. Daarom zullen wijken zich juist wel aansluiten bij een leger. De kans dat de bewoners massaal verhuizen naar een wijk of dorp zonder leger is niet zo groot, want dan wonen ze onbeveiligd. Het free-riding is dan dus niet mogelijk, omdat de wijk (in tegenstelling tot de concurrerende overheid) grondgebied heeft dat al dan niet wordt beveiligd. De concurrerende legers zullen vaak meerdere wijken bedienen, die niet noodzakelijker wijze aan elkaar vast liggen. Net zoals Engeland en de Falklands hetzelfde leger hebben.

WAO en AOW

De prijs kan alleen geregeld worden door de concurrentie, dat wil zeggen door de mogelijkheid die de consument heeft de hem opgedrongen diensten te weigeren.

- Pière-Joseph Proudhon

Uitkeringen als AOW en WAO kunnen particulier worden geregeld i.p.v. via de staat". Door de belastingen te verlagen met de enorme uitgaven van AOW en WAO kan iedereen een riant particuliere verzekering (WAO-verzekering en pensioen) sluiten. Het is niet zo dat dit voor "rijken" gemakkelijker is dan voor "armen". "Rijken" willen namelijk (in het algemeen) verzekerd zijn tegen hoge uitkeringen (liefst het oude inkomen), terwijl "armen" waarschijnlijk genoeg zullen nemen met een uitkering ter hoogte van hun oude loon.

De kwaliteit van de uitkeringen is op de vrije markt beter, want een particuliere verzekeraar zal het niet in haar hoofd halen om te gaan bezuinigen op de uitkeringen bij eigen financieel wanbeleid, want dan maakt zij zich schuldig aan contractbreuk en wordt voor het gerecht gedaagd (bovendien lopen alle klanten dan naar de concurrenten). Doordat de overheid mensen afhankelijk maakt van WAO en AOW en hier vervolgens op bezuinigt stort de overheid heel wat mensen in het ongeluk.

Uiteraard zullen ook veel concurrerende "overheden" WAO en AOW bieden. Maar ook een concurrerende "overheid" kan worden opgevat als een particuliere speler op de vrije markt.

Bij de overgangsfase naar particuliere WAO en PENSIOEN (i.p.v. AOW) vind ik wel dat moet worden voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen.

Wat de AOW betreft lijkt het mij redelijk dat de overheid de mensen de sociale premie voor de AOW die zij altijd hebben betaald, teruggeeft. Mensen kunnen dan een lijfrentepolis afsluiten, gelijkwaardig aan een riant pensioen.

Wat de WAO betreft lijkt het mij redelijk arbeidsongeschikten een voldoende hoog bedrag voor een lijfrentepolis ineens uit te keren, zodat ze hiervan verder kunnen leven. Dit is dan een schadevergoeding voor het

feit dat ze door de overheid afhankelijk zijn gemaakt van een publieke uitkering.

De kosten kunnen worden betaald uit de verkoop van wegen, rivieren, het aardgas, zoutmijnen, en tal van andere staatsbezittingen.

Individu en Politiek

Ik heb zelf ook meningen, maar ik ben het er niet altijd mee eens.

- George Bush (senior)

Wat heeft de individu aan de politiek, en haar politici?

De individu heeft de politiek niet nodig; de politiek heeft de individuen nodig. Maar de individu leeft niet voor de politiek. Hoe verder de tijd voortschrijdt hoe individualistischer de mensen zullen worden. Tenslotte zal dit het einde betekenen voor de politiek.

De vrije markt biedt de individu meer dan de huidige verzorgingsstaat: individuele vrijheid, individuele verantwoordelijkheid en meer zekerheid.

Individuen aller landen: verdeel je. Ga je eigen weg!

Noten

[1]

"Individu" betekent "een enkel persoon". In het individualistische tijdperk wordt elk enkel persoon op zichzelf teruggeworpen als ondeelbaar wezen, dat ook geen deel uitmaakt van een of ander groter op zichzelf staand geheel. "De Mensheid" is bijvoorbeeld wel groter dan een enkel persoon, maar geen op zichzelf staand geheel.

[2]

In navolging van Jan Vis van de Vrijdenkersbeweging spreek ik van "de individu" in plaats van "het individu" omdat "de individu" meer het op zichzelf staande idee van het concept benadrukt, zoals bij het verschil tussen "het idee" en "de idee".

[3]

Zie "Aanzet tot een waardevolle levensmethodologie" door Jan Smid, Postgiro drukkerij, 1983.

[4]

Zoals gesteld door Paul Goodman, zie "Kritischer Pragmatismus, Zur Soziologie Paul Goodmans" door Stefan Blankertz, Verlag Büchse der Pandora, Wetzlar, 1983.

[5]

"De Weg van Wijheid naar Vrijheid", ongepubliceerd boek, geschreven door Henry Sturman en Sjef Roark.

[6]

"Het Soevereine Ik" is een boek geschreven door Anton Constandse; Soverein betekend alleenheersend. Het Ik is dan alleenheersend over zichzelf. Meulenhof Nederland b.v., Amsterdam, 1983.

[7]

Ayn Rand, "The Virtue of Selfishness", New American Library (Penguin Books USA Inc.), New York, 1961.

[8]

Daarmee doel ik op het werkelijke consequente liberalisme, in tegenstelling tot populistische stromingen die schuil gaan onder de naam liberalisme. Vaak wordt er gezegd dat de Nederlandse maatschappij in de 19e eeuw werkelijk liberaal was. Maar er was toen ook veel armoede. Hoewel de maatschappij toen niet werkelijk liberaal was, kwam ze wel

een eind in de goede richting. Door het liberale klimaat kwam de industriële revolutie op gang. Er was weliswaar armoede onder de arbeiders, maar toch bleven er mensen van het platteland naar de steden verhuizen om in fabrieken te gaan werken. Kennelijk was hun nieuwe staat van armoede toch nog een verbetering ten opzichte van de armoede die ze daarvoor hadden. Een belangrijke eigenschap van de vrije markt is dat de vooruitgang niet alleen afhangt van de vrijheid die mensen hebben om met elkaar te handelen, maar ook van de hoeveelheid vergaard kapitaal. Pas wanneer mensen, buiten wat nodig is voor dagelijkse behoeftevoorziening, voldoende middelen over hebben om aan te wenden voor investeringen, dan kan de welvaart toenemen en de armoede daarmee afnemen. Dit proces kost de nodige tijd. Er was destijds geen buitenlands kapitaal voorhanden om dit proces te versnellen, zoals we nu zien in Zuidoost Azië.

[9]

David Friedman, "The Machinery of Freedom", 2nd ed., La Salle: Open Court Publishing Company, 1989, blz. 85.

[10]

Murray Rothbard, "Power and Market", 2nd ed., Kansas: Sheed Andrews and McMeel, Inc., 1977, blz. 200.

[11]

De politieke mening van Karl Marx.

[12]

"Betalen is voor de Dommen" - Flip de Kam, Uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam, 1983.

[13]

Indien een familielid de moord pleegt om de levensverzekering te kunnen ontvangen, dan is dat in dit systeem niet slim. De verzekeringsmaatschappij zal immers juist onderzoeken of de ontvangers van het uit te keren bedrag niet de daders zijn.

[14]

Dit stelsel noemt men wel Sociocratie. "Sociocracy; the organization of decisionmaking", 1981, written by Dr Ing. G. Endenburg.

Eindnoot (Eigendomsfilosofie)

De kritische lezer vraagt zich nu af wat voor eigendomsrecht er uit mijn gedachtenkronkels is ontsproten. Eigendomsrecht is iets heel anders dan het "bezitsrecht", dat de overheid wel eens toepast. Onder eigendom versta ik niet dat de overheid bepaalt dat iemand ineens een bepaald bezit krijgt toegewezen, maar ik zie eigendom meer in de betekenis van "de eigendom" (de vruchten van je arbeid) of eigendom dat je verkrijgt door verdeling of cadeautjes. Eigendom is dan datgene dat eigen is, dus behoort tot het ik. Eigendom in deze zin is te herleiden tot een mogelijkheid om 'de vrijheid om te doen wat ik wil' te kunnen definiëren. Dit streven naar vrijheid komt daarbij voort uit de idee dat het geluk van de individu het beste tot zijn recht komt indien hij kan handelen naar eigen inzicht, en daarbij de idee dat het individuele geluk een doel op zich is.

Als iemand het eigendomsrecht op mijn lichaam aantast, schaadt dat mijn vrijheid om met dat lichaam te doen en te laten wat ik wil. Voor vrijheid is het dus nodig dat ieder een eigen lichaam heeft. Mijn lichaam neemt naast ruimte ook tijd in. Mijn energie komt voort uit mijn lichaam. Mijn tijd en energie horen dus bij dat eigendomsrecht op mijn lichaam. Met dat eigendomsrecht bedoel ik dan dat mijn lichaam, mijn tijd en mijn energie behoren tot het ik. Als ik uit eigen grondstoffen (waarop ik zo terugkom) iets maak met mijn tijd en energie, dan hoort hetgeen ik heb gemaakt ook bij mij. Het bestaat dan namelijk uit mijn grondstoffen, mijn tijd en mijn energie. Eigendom is alleen maar werkelijk eigendom als ik ermee mag doen wat ik wil. Mijn eigendom mag ik dus ruilen tegen dat van anderen, als die anderen dat ook willen. Mijn tijd en energie mag ik dus ruilen tegen spullen van anderen. Deze spullen kunnen ook muntjes zijn. Ik ruil dan mijn eigendom (tijd en energie) tegen andermans eigendom (muntjes), en wordt eigenaar van zijn eigendom (bijvoorbeeld geld). Dit eigendom (geld) kan ik weer tegen spullen ruilen die dan ook mijn eigendom worden. Deze spullen zijn de vruchten van mijn arbeid.

Naast het lichaam hebben wij mensen nog andere vrijheidsbehoeften. Wij willen voedsel produceren, en TV uitzendingen. Om daar vrijheid in te hebben, is het eigendom op land en frequenties de methode daartoe. Land is een schaars goed: Als alle individuen de vrijheid willen om met AL het land te doen en te laten wat zij elk willen, dan botsen die wensen met elkaar. Zodoende zou dan niemand de werkelijke vrijheid kunnen hebben om met land te kunnen doen wat hij wil. Als jij bijvoorbeeld ergens een huisje bouwt mag een ander het weer afbreken, in de fik

steken, of er zelf in gaan wonen. Als je ergens plantjes zaait mag een ander die vertrappen, omspitten, opeten, of er iets anders overeen zaaien. Als je alleen wilt zijn mogen de anderen om je heen komen zitten. Als je wilt praten met iemand mogen anderen er doorheen praten. Je zou dan nooit op een bepaald stuk grond kunnen doen wat je echt zelf wilt, en er zou dus haast geen vrijheid meer over blijven (want je bent immers vrijwel altijd op een stuk grond).

Het lijkt mij logisch dat grond oorspronkelijk van niemand was, en dat grond kan worden aangewend voor gebruik, zodat andere eigendomsrechten op of met behulp van grond mogelijk worden. In feite komt al het materiële eigendom uiteindelijk voort uit de grond. Zonder eigendomsmogelijkheden op grond zijn eigendomsrechten op grondstoffen daarom onmogelijk, en zijn alle andere materiële eigendomsmogelijkheden dus ook onmogelijk. Want als je iets maakt uit grondstoffen die niet van jou zijn dan is het resultaat immers nog steeds niet van jou. Als ik bijvoorbeeld een blokkentoren maak met jouw blokkendoos, dan blijven het jou blokken. Jij mag dus de blokkentoren omgooien, of er iets anders van maken. Zo ook als ik iets maak uit grondstoffen die niet van mij zijn: dan geldt dat iedereen die grondstoffen mag pakken, want ze zijn van niemand. Als ik dus een toren maak uit grondstoffen die van niemand zijn, mag iedereen die toren omgooien. Zonder landeigendom is dus alle materiële eigendom onmogelijk.

Je kunt dan ook geen rechten hebben op de materiële vruchten van je arbeid, en kan dan niet beschikken over de materiële gevolgen van je tijd en energie. In de materiële werkelijkheid gaat je individuele vrijheid dan ten onder in het collectieve bezit. Het streven naar vrijheid, de toestand dat mensen naar eigen inzicht kunnen leven, vereist dus de verdeling van individueel eigendom op grond.

Ter wille van de vrijheid is eigendomsverdeling op grond nodig. Ik kan drie manieren bedenken waarop die tot stand kan komen:

- 1 door homesteading (dat betekent dat je grondeigendom mag hebben omdat je de grond ergens voor in gebruik hebt genomen terwijl een ander dat nog niet had gedaan)
- 2 door verdeling of
- 3 door veiling van grond.

Als bijvoorbeeld verschillende mensen hetzelfde stuk land in gebruik willen nemen, of juist willen gebruiken als natuurpark, dan hebben zij allemaal evenveel rechten. De individuen, bedrijven en organisaties kunnen dan de betreffende grond onderling verdelen of onderling veilen (waarbij de opbrengst dan weer in gelijke delen wordt verdeeld). Ook grondstofmijnen kunnen op dergelijke wijze worden verdeeld.

Zo ook voor de etherfrequenties. Ter wille van de vrijheid is het niet gunstig als iedereen door elkaar mag zenden, want dat beperkt de vrijheid van uitzending. Je wordt dan gehinderd in je vrije meningsuiting, doordat Jan en alleman er doorheen zit uit te zenden. Door homesteading, verdeling of veiling kan een eigendomsverdeling tot stand komen. Indien er ruzie ontstaat hoe er verdeeld dan wel geveild gaat worden, kan men in een veiling bieden voor welke methode wordt gebruikt (die opbrengst wordt dan ook weer in gelijke delen verdeeld).